

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

*Beström
Pg 12*

HÖG- MÄNN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

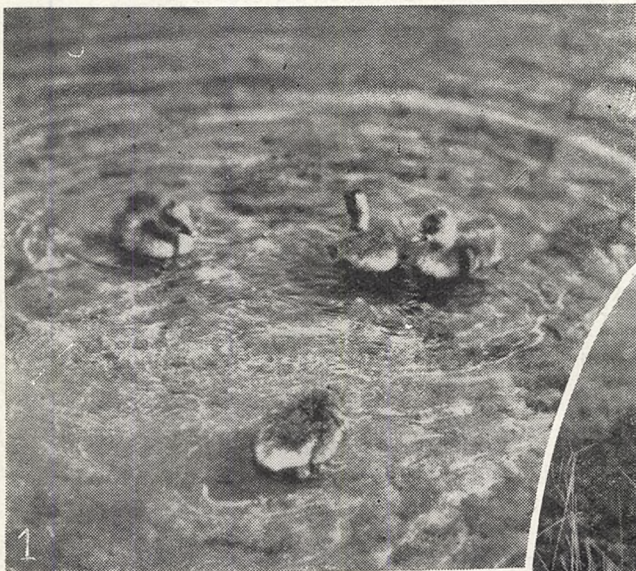
SÖNDAGEN DEN 21 DECEMBER 1919.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

~ I fåglarnas värld. ~

Ur Bengt Bergs
nya bok
"Sällsynta fåglar".

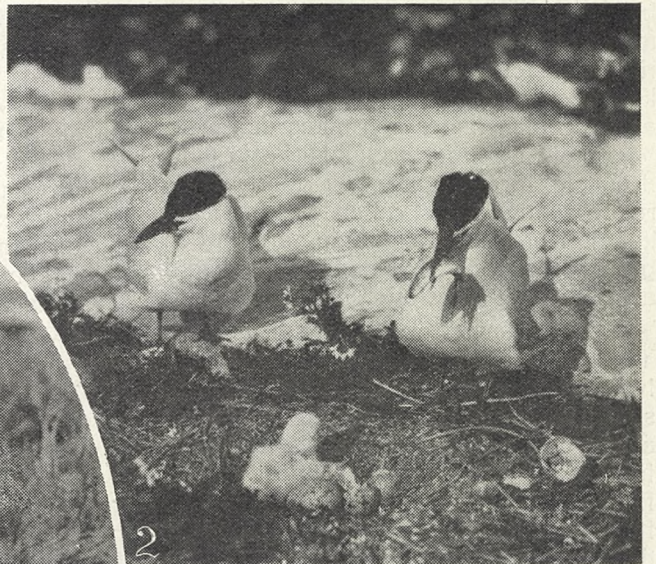

1

- 1. Lekande vildgåsungar.
- 2. En fisk som var för stor.
- 3. Vildgås.

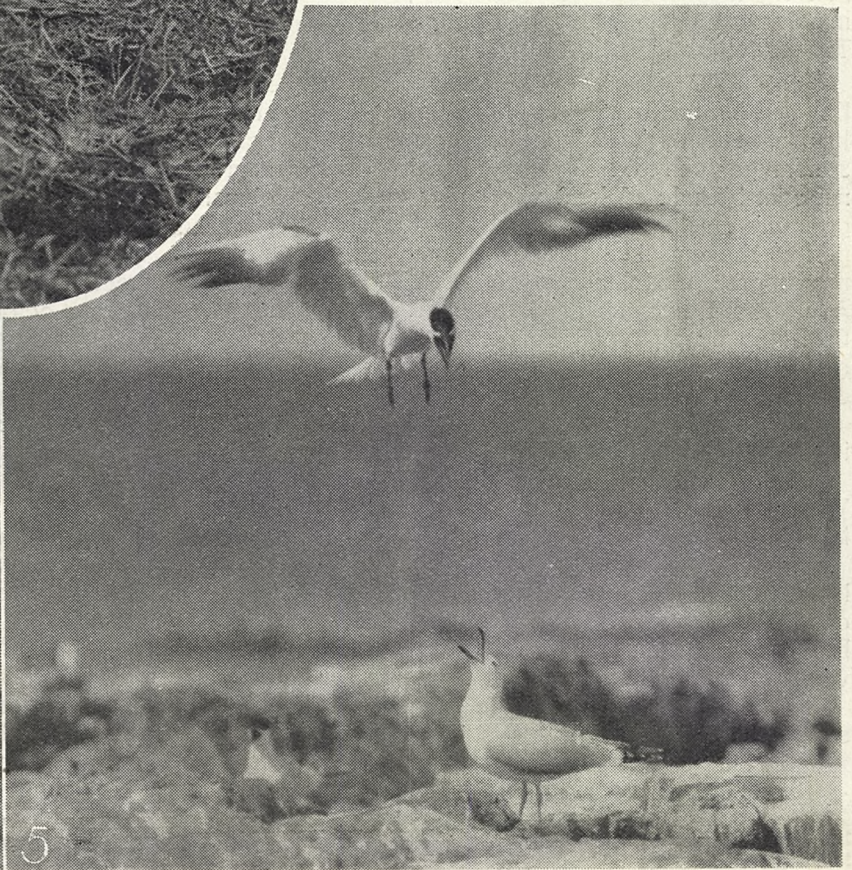
3

2

4. En ijuv.

- 5. Skräntärnan anfaller ijuven.
- P. A. Norstedt & Söners officin.

5

Romersk epistel. Av Harald Wagner.

Roma, Foro Trajano.

Du som bor, där Boreas' vingar susa,
tack för brev, som nådde mig här i Roma;
nyss det kom som vinddrivet hit av slumpen.
Tack för episteln!

Vad Du säger? Stundar till jul det hemma?
Faller snön i dignande mjuka flockar?
Sluter natten, djup som en kvinnofamn om
flammande härden?

Här är sol och lindrande högblå himmel,
outsägligt darrar ett gyllne skimmer
över templen, över palatsen här i
Roma aeterna.

Där jag bor vid kapitolinska berget,
ser jag ned på kejsar Trajani forum:
gräset gror och kattorna leka mellan
brusina kolonner.

Kejsarglansen bleknat, och inga togor
fladdra mer i brokiga pelargångar;
andra människor vandra, med andra sinnen
över palatsen.

Men där gudar, eviga liksom livet
fömma solens gränslösa fullhetsråga,
strö med öppna, saliga gudahänder
gyllene gåvor;

ja, där livet slösar sitt gosselynne
över oss, och snyftningen själv blev borta,
liksom klungen stilla ur strängar — där är
figgaren Cæsar.

Den vars ficka rasslar av några soldi,
han är kung, och den vilkens loff är prosan,
prövar, fast med darrande stilus tveksamt
sapphiska versen.

Ensam är jag nu och styr ut på fjärden.
Där jag sitter här, är jag rik på intet,
men jag lägger tryggt mina öden nu i
parcernas händer.

Hem jag har ej, intet som är mitt eget,
men i Cæsars aurea domus bor jag:
av det outfömliga livets fullhet
äger en loff jag.

Den som aktar fädernas minne heligt,
den som vördar döden och älskar barnet,
honom unna saliga gudar villigt
tio oboler!

Honom fattas sällan av bröd ett stycke,
några frukter eller en hand kastanjer,
och nog står förvisst på hans bord där ock en
fiasco di vino.

När det flödar, mildt som en gyllne vårluft,
pressad ut av lekande gudahänder,
är det ej den femte essence, de vise
sökte förgäves?

Du som bor, där sagornas dunkel stiger
tyst och stort ur skogarnas vida sköte —
skrev Du nyss om längtan till detta land, där
druvorna mogna?

Ja, jag vet, ur mäktiga mantelveckan,
där vår moder Sagan vårt sinne höljer,
stiger längtan, sliga på vita vingar
sången och dikten.

När det blånar vasst över blanka isar,
skymning sakta sjunker i nattens armar —
minns Du hjärtats slag, då förbi mot söder
vildgässen draga?

Men vart liv som fänds och på jorden flamar,
har sin längtan, även där solen flödar,
även här, där åldriga tempel kasta
skugga från sekler.

Här jag hör från hängångna år, som droppat
bort i tidens eviga fors av dagar,
röster ropa, ögon jag ser, som ofta
undra och fråga:

Säg, vart går du? Vart gäller färden, främling?
Ett "quo vadis?" möter oss en gång alla.
Och jag hör, mitt älskade barn därute
gråter i natten.

— Och priset?

— En kyss.

— Och den som får kyssen —?

— Får jungfrun.

— Och den som får jungfrun får lyckan.

Börja ni, Gunnarstorp!

— Må ske. — Tre kast — detta är mitt
första: för solen! — Hej, vad de snurra och
snurra — solen är guldet, Ellinger, men ni
har väl aldrig sett guld — så — sex och
två — åtta! Och detta är mitt andra kast:
för helga sju stjärnor! — De äro demanter,
fiskräknareson, och jag binder dem i Byzans
konstfärdiga smide om min bruds vita arm
till morgongåva — ah — fem och fyra — nio!
Nu gäller det mitt tredje och sista kast: för
sankta Lucias lyckoljus! — Helgkvällens el-
dar brinna i faders riddaresal och alla hän-
gångne store Parsberg komma i högtidligt
fåg att hålla fackelvaka i Vernerssons bröl-
lopsnatt — se — två femmor — tio — tjugo-
sju i allt! Er tur, Sligsson!

— Till sång och skämtan mände då dansa
här mitt första kast: för hemmet, för boet för
två med stork på tak och alla en spirande
majs unga fåglar kvittrande i gröna björkar!
— Fyra och tre — sju! Bättre upp, öde —
ett fullviktigare spel har aldrig skådats i
Skåne! Mitt andra kast vare så: för kär-
leken, den mogna, djupa, rena, kärnfast och
god som kornet i höstetider, denna kärlek,
som binder hjärta vid hjärta med en kyss
i morgongåva — ah, jag visste väl jag — två
sexor — tolv! Med jungfrun och en varm
älskog är Ellinger den rikaste svennen i nor-
den! Och nu går i ljust hopp mitt tredje
slag: för julen, för hemmets och kärlekens
jul, där över guld och demanter och hän-
gångnes bragder stråla i oförgänglig glans
solen och helga sju stjärnor och sankta Lucias
lyckoljus! — två och tre — fem —

— Tjugofyra — och jag hade tjugosju —
jag segrade! Odet tyckes ändå mera hålla
på guld och demanter och riddaresalens

prakt än på hem och kärlek och jul, så som
ni fattat dem. Nu tar jag kyssen och jung-
frun och lyckan.

Folmer Ellinger såg upp. Då gingo kam-
marens väggar i böljande vågor, mörkret
och trollen och natten rusade igenom livet
och han snavade och föll över några spill-
ror — de krossade resterna av hemmet för
två. Hastigt grep den besegrade de båda
olycksdigra lärningarne och utan hem, utan
kärlek, utan jul störtade herresonen från Vi-
ken ut i den ödsliga vinterkvällen.

Och där blev ett bröllop på KullaGunnars-
torp, talvärt i hela trakten många veckor ef-
teråt. En så grann brud hade ingen i man-
naminne sett — och Eskil Parsberg var icke
litet att avundas, mente de unga ädlingarne
— och hon inte mindre, viskade adelsdamer-
na sinsemellan, när de synade all den i sa-
larne hopade prakten. Tänk ändå, bara en
fattig häradsfogdes förs och så bli fru och
husmoder på ett av Nordskånes ståtligaste
herresäten. Ja, när man har tur så har man.

Men när gillet glam och sorl i hela sin
skimrande bacchantyra tumlade över den
åldriga Kullaborgen stod Tale Parsberg alle-
na i en fönstersmyg med ögonen fulla av
stora, klara tårar. Väl hade hon fått solen
och helga sju stjärnor och sankta Lucias
lyckoljus — men nu, när intet stod att ändra,
nu kände hon så hjärteklämmande bittert att
hon ändå i den signade frälsarestunden
dobblat bort livets verkliga, enda, hela lyc-
ka: hemmet, kärleken och julen.

Var gick hans stig, vad tänkte han i den-
na timma, den luggslitna svennen med kunga-
pannan? — Dock, vad fattiga jungfru Tale
en gång drömde fick icke komma rika fru
Tale vid. Johannesdag och logars dans och

flöjters spel voro svunna för alltid — så visst
som tjugosju är mer än tjugofyra.

Där gingo veckor och månader, år lades
till år, men en kulen och grå vardag hängde
oförändrat över Kulla Gunnarstorp. Bulter,
tvär och fränstötande stövlade alltid borg-
herren omkring, aldrig hade han till övers ett
leende eller ett vänligt ord och hustrun fick
i första hand vidkännas hans vresiga, gall-
sjuka lynne. Det blev ett martyrium i smått
för henne, detta äktenskap och att göra klyf-
tan mellan de båda makarne ännu djupare
bidrog icke litet att de ej fingo något barn.
Och som en hel kör av veklagan och sorger
sjöngo nu i hennes öron de en gång om all
livets härlighet siande orden: nådig fru Pars-
berg.

Men det kom en vändning i hennes öde,
hasligare än hon kunnat ana. En höstkväll
trädde några karlar skygga in på gården med
ett lik på en bår. Borgherren hade på en jakt
störtat av hästen och brutit nacken. Där blev
så mycket i flera månader att styra och ställa
med — begravning, arvskifte och mera dylikt
— att hon först, när hon inemot jul äntligen
åter satt i sin forna jungfrubur i häradsfog-
dens gård, kunde börja samla sig till någon
effertanke. För hennes existens var rikligt
sörjt. Då inga arvingar funnos i deras äkten-
skap gick Kulla Gunnarstorp över på Eskils
yngre broder, den ridderlige Volmar Verners-
son, vilken alltid visat sin fränka stor vän-
skap och han skyndade också nu att tillför-
säkra henne ett rikligt livsunderhåll. På
godset varken ville eller kunde hon stanna
och så drog hon sig tillbaka till fadernehem-
met, där fadern mottog sin dotter med öppna
armar.

Så undersamt, så tungt det kändes att alle-
na stå här i julaftonens filltagande skymning,
i samma kammare, där på dagen för fem år
sedan lärningarne rullade för jungfruns kyss.
Fri — fri — men ack, så bunden ändå av ett
aggande, färande samvete!

Hårläkemedlen — R A — D I — O N — Den bästa julgåva!

Radioakt. Vetenskapligt.

CHEM. ANST. IBIS, 11 Stora Nygatan, Stockholm.

Rikstel. 17076.
Allm. tel. 14629.

Obs!

Mjällbildning och håravfall upphöra genast. Nytt hår även på
skalliga personer, om hårrötterna ej döda. Pris pr flaska 6:—,
Grånad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.

Hilma Borelius

DET AR INTE MÅNGA SVENSKA KVIN-
nor, som på sin femtioårsdag kunna se till-
baka på en så rik verksamhet som Hilma
Borelius. Och i väldokumenterad vetenskap-
lighet har endast Elsa Eschelsson och Sig-
rid Leijonhufvud kunnat tävla med henne.

Vetenskapen har hon så gott som i arv
från båda föräldrarna, den gamle filosofi-
professorn i Lund, Johan Jakob Borelius och
hans hustru Hedvig Lönbom. Fadern var en
orädd idealist, som på sin tid vågade trotsa
den då allenahärskande boströmianismen —
en gammal vis med oskyldiga barnögon och
en älskvärd tankspriddhet, som gett upphov
till otaliga historier; men det är tu tal, om inte
modern dock var den mest utpräglat in-
tellectuella och kritiskt lagda naturen av dem
båda. I alla händelser var det hon, som
gav dottern den avgjorda läggningen åt kvin-
nosak. Att Hilma Borelius skulle ägna sig
åt studier, var självklart i detta lärda hem,
och fastän ofta hindrad av både sjuklighet,
hemplikter och annan verksamhet av olika
slag, tog hon filosofie licentiatexamen 1902
efter ovanligt grundliga förstudier och med
lysande betyg. Detsamma kan också sägas
om hennes doktorsgrad 1909, som genast ef-
terföljdes av utnämningen till docent i li-
teraturhistoria. Hennes doktorsavhandling,
Erik Gustaf Geijer åren före av-
fallet, har i själva verket så mycket som
gärna kan vara möjligt med det tillgängliga
materialet löst den omlivstade frågan om or-
sakerna till detta avfall. Hon har därvid inte
bara påvisat Geijers starka mottaglighet för
samtida engelsk och framför allt fransk social
litteratur utan också med ingående psykolo-
gisk blick upptäckt Atterboms negativa bety-
delse — han som i sin politiska naivitet drev
Geijers konservatism ut i det absurda och
däriigenom väckte den självkritiske mästa-
rens leda mot sin egen tidigare åskådning,
hills den stugan blev honom för trång. På
detta sätt har Hilma Borelius emellertid även
gjort den politiska historieforskningen en
stor tjänst, och detta gäller också hennes
biografiska verk i två delar Carl Gustaf
von Brinkman (1916, 1918), där hon inte
bara värdesatt hans personlighet både som
diktare och filosof utan också visat sig vara

en skarpsynt forskare på den diplomatiska
historiens fält. Det som präglar Hilma Bo-
relius' forskning är dels denna inträngande
blick, dels hennes för moderna litteraturhis-
toriker sällsynt gedigna, filosofiska allmän-
bildning, som gör att man böjer sig för hen-
nes värdeomdömen. Stilen är, särskilt i ka-
raktärsteckningarna, klar och koncis, många
gångar med en fyndighet och uddighet, som
gör framställningen rent av roande. Inte
minst i skildringen av en så diffus, ordrik och
osjälvständig receptiv personlighet som
Brinkman, verkar levnadstecknarens egen
"manliga" stil förbluffande påtaglig.

Men även i sina, ännu tyvärr inte samlade
populära uppsatser i litteraturhistoria, kvin-
nosak och religiösa frågor ger Hilma Bo-
relius många bidrag till det invecklade pro-
blemet om manlighet, kvinnlighet och mänsk-
lighet. Och ville hon samla sig till ett större
arbete om kvinnnosakens insida, problemet
man och kvinna i dess djupaste, inte minst
religiöst betonade mening, så skulle hon där
kunna komma med åtskilligt betydelsefullt
nytt. Tidigt kom hon att höra till ledarna av
vår svenska kvinnorörelse, där hon, vad sö-
dra Sverige beträffar, har spelat den ojämn-

femtio år.

förligt största rollen. Hon har grundat både
Lunds kvinnliga studentförening och röst-
rättsförening och delvis även dess Fredrika-
Bremer-förbundskrets, och lidvis varit ord-
förande på alla dessa håll, och hon har dess-
utom varit styrelsemedlem både i Lunds
fredsförening och i dess Kristliga student-
förbund. Och i den lättlästa broschyren *Kris-
tendomen och kvinnosaken* (1908)
har hon gett en på flere sätt intressant syn-
tes av sina båda huvudintressen vid sidan
av det vetenskapliga. Mer än någon annan
av den nutida kvinnorörelsens ledare påmin-
ner hon både till intressen och känsloliv om
Fredrika Bremer själv, och liksom hon skulle
också Hilma Borelius kunna säga: "Kvin-
nans liv och lidande bär jag i mitt hjärta."
Men liksom Fredrika Bremer har också hon
sin grundval i en djup religiositet av utpräg-
lat frisinna, "nyprotestantisk" färgning.
Hennes oräddhet och hennes längtan efter
klara linjer har många gång drivit henne till
skarp kritik av hävdvunna dogmer på båda
hållen, och Hilma Borelius kan därför inte
räknas till de älskvärdt soliga naturer, som i ett
slag bli du med hela världen och kunna säga
"vi" med partichemens breda tillförsikt. Snar-
rare har hennes skarpa jag-medvetande ofta
gjort henne mera isolerad än hon kanske be-
hövt vara. Hon har både självkänslans och
ödmjukhetens skygghet för reklam, och end-
ast hennes — icke mångtaliga men tro-
fasta — vänkrets vet hur ömtalig och äkta
kvinnlighet denna kritiska natur i själva ver-
ket är.

Over huvud är äkta ett uttryck, som
man i ovanligt hög grad kan tillämpa på
Hilma Borelius' hela personlighet. Och trots
allt intellektuellt av värde, som hon frikostigt
strött omkring sig under årens lopp, känna
vi oss dock mest tacksamma, för att vi i den-
na tid av så mycken splittring, jäsning och
yfligt jäkt ha hennes helhjärtade och för-
andligade väsen med dess omulliga krav
på sig själv att se upp till. Den tacksam-
heten ville vi den 18 december som en väldig
binge julrosor bringa till det gamla huset
med de många familjeminnena och de män-
ga böckerna vid botaniska trädgården i
Lund.
LYDIA WAHLSTRÖM.

Bäst hon stod där trampade hårda steg i
förstugan och en man kom in med ett stort
bylte på ryggen. Han leddes vid handen av
en halv vuxen gosse, vilken viskade i hans
öra: "Det är bara en ung fru inne, herrn", var-
på ynglingen sakta smög sig ut.

Mannen nedsatte sitt knyte på golvet.

— Männe ni icke borde handla litet av mig
i kväll, kära fru?

Vid första ljudet av hans röst vacklade
Tale Parsberg och hennes kinder blevo vita
som decembersnön på det väldiga Kullaberg.

— Är — ni — blind?

— Ja.

— Hur blev ni så?

— Det är farligt att i julens afton stirra på
solen och helga sju stjärnor och sankta Lu-
cias lyckoljus — man kan taga sot för livet
— och vare därmed nog sagt om en fattig,
ensam krämare. — Skulle icke denna fina
lubeckerhuva passa?

Men adelsdamen bara såg och såg. Ja, där
fanns kungapannan, varpå hennes aderton-
åriga drömmar velat trycka sommarens blom-
sterkrona en gång! — Fem år sjönko med ens
i glömskans grav — där rann upp Johannes
hela dag, där dansades på alla logar mel-

lan åsarne och havet, där kom en mäktig
älskogs veka visa gungande på flöjternas
spel över blanka, blåa sjöar, där smögo läp-
par till läppar, då vägar möttes vid vigsel-
pallar — ! — Och om hon tvivlar ett ögon-
blick så fick hon visshet nu, ty vid det man-
nen rörde bland varorna råkade en liten un-
dangömd påse falla fram och ur den rullade
skramlande två färningar på golvet. För-
skräckt sträckte han ut handen efter dem.

— Åh — tag hit, tag hit!

Lev livet leende.

Ni stödes i den svåra

konsten genom att genast

prenumerera på Idun 1920.

— Nej, lyster mig leka en lek, jag vill slå
om ett par ögon, de ljuvligaste som funnits
i Danmark! — Krämare — du skall spela mot
ödet — jag sätter upp kysen och kvinnan
och lyckan!

— Huldaste Maria — vem är ni?

— En som lidit vad hennes gärningar vär-
da voro, som varit blind liksom du! — Nu
kastar jag Folmer Stigsson Ellingers första
spel: för hemmet, för boet för två, med stork
på tak — sex och fem — elva — räkna, ty
färningarna äro ödet! Och så går ditt andra
kast: för kärleken, den mogna, djupa, rena
— fem och fem — tio! Tredje slaget är ju-
lens, Aves, klockors, sångers och granars
jul, den jul, som skall ända min långa bi-
dans advent — fyra och tre — sju — tjugo-
åtta tillhoppa! Du har stuckit över budet, som
stått i fem år! Ara vare gud! Din är kysen
och kvinnan och lyckan. Du älskade — min
konung och herre! Jag skall vara dina ögons
ljus, liksom du varit mina och Tale Ellinger
må i kärlek gälda vad Tönne Björns förblin-
dade dotter bröt.

Och när hon böjde sig ned och kysste sitt
hjärtas vän gick Herren igenom lustgården
och helgen ringdes in.

Pröfva Tuppens Zephyr
och ni köper ingen annan.

Påhlssons
Teaterkonfekt

Tillverkare
A.-B. Carl P. Påhlssons
Chokolad- & Konfektfabrik
MALMÖ

Två gamla svensk-engelska systrar.

NERE I WANDSWORTH I SYD-västra London framleva ett par gamla svensk-engelska systrar sina dagar fjärran från det gamla fosterlandet, för vilket de dock ännu i sin höga ålderdom visa ett varmt intresse. Dit gå också ofta deras tankar till släktingar och de vänner som ännu finnas kvar från den tid av mera än sextio år, sedan de lämnade Sverige för att definitivt bosätta sig i England, där de båda ingingo giftermål med framstående engelska prästmän.

Ebba Wright.

Charles H. H. Wright.

Emma Wright.

De nu nära nittioåriga damerna äro Mrs Emma Bagnell och Mrs Ebba Wright, födda Almroth. De äro döttrar till den framstående kemisten och omdanaren av det svenska myntverket professorn och överdirektören Nils Wilhelm Almroth och hans hustru, född Theel. Överdirektör Almroth var son till överfällläkaren och medicinalrådet Nils Johan Almroth — härstammande från en gammal borgarsläkt i Eskilstuna — och Eleonora Hagströmer, dotter till den berömde läkaren, generaldirektören för K. Sundhetskolegium Anders Johan Hagströmer.

Vid denna tid verkade M. Trottel såsom pastor vid den franska reformerta kyrkan här. Denne blev en mycket omtyckt och eftersökt predikant och det var efter bekantskapen med honom och hans berättelser om den fria schweiziska kyrkan, som systrarna Almroths håg alltmer drogs till Schweiz och Lausanne, där de kunde på ort och ställe lära känna förhållandena.

De lämnade Stockholm i maj 1854 och blevo, tack vare M. Trottelts introduktionsbrev hjärtligt mottagna på den kongress som den 6 juni samma år hölls i Lausanne.

Där lärde de känna en framstående engelsk prästman rev. dr J. S. Blackwood och hans hustru lady Alicia, med vilka de knöto ett varmt vänskapsband, som blev bestämmande för hela deras framtid. De inbjödos nämligen av dessa nyförvärvade vänner att medfölja till England för att även lära känna det kyrkliga livet därstädes, en inbjudan som med tacksamhet antogs, varefter vi i augusti återfinna dem i England i Ventnor, där de i början dock kände sig ganska främmande, längtande hem till sina många vänner i Stockholm.

Men omständigheterna gjorde att det ej blev någon hemresa av. Krimkriget hade brutit ut och dr Blackwood förordnades till predikant vid sjukhusen i Konstantinopel och Skutari. Efter någon tvekan beslöt sig systrarna Almroth att såsom medhjälpare i det kristliga arbetet medfölja dr Blackwood och hans fru till Turkiet, dit de anlände i december 1854.

Här utövade de nu på de stora lasarettens storartad kärleksverksamhet bland sårade och döende, varvid de kunde bispringa och hjälpa åtskilliga finländare, som funnos bland de ryska sårade fångarne och vilka ej kunde göra sig förstådda av några andra.

En egendomlig episod från sin verksamhet bland dessa svensktalande finländare berättar Mrs Wright i sin på äldre dagar utgivna bok: "Sunbeams on my path". Hon skriver:

"En dag fann jag i fångelset utanför Skutari några svensktalande kvinnor, vilka upplyste oss

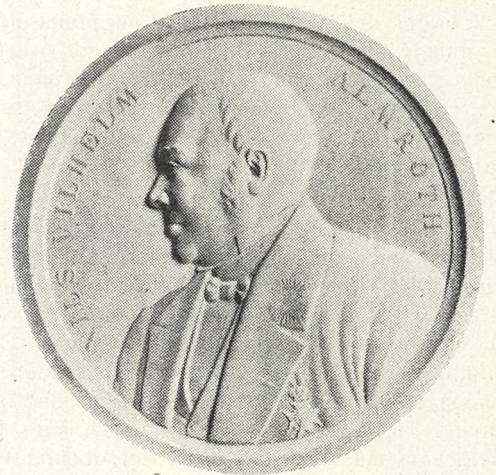
Kyrkoherdebostället i Middleton-Tyas, där systrarna Almroth gifte sig.

om att de ofrivilligt hade blivit bortförda med en trupptransport från Åland, då de gått ombord å ångaren för att säga farväl till soldater med vilka de voro trolovade. De voro nätta och trevliga ungdomar men sorgsna över sitt öde att ha fått medfölja, utan att vara ordentligt vigda och undrade om de ej i Skutari kunde bli vigda. Jag talade om förhållandet för dr Blackwood och han samtyckte till vigseln som han också förrättade. Dr Blackwood läste den engelska ritualen och jag mot-

svarande ritual efter den svenska handboken, då ingen av kontrahenterna för stod ett ord engelska. Varje par erhöi därefter till sin stora förnöjelse vigselattest underskriven av dr Blackwood och försedd med hans sigill."

Särskilt den yngre systern Ebba deltog ivrigt i dr Blackwoods hjälpexpedition med fröst och uppmuntran, medan Emma, av en mera blygsam tillbakadragen natur, var den som åtog sig hushållet för de mera aktiva.

Under denna tid välvde Ebba planer att för framtiden gå in helt och hållet vid den kristna

Professorn och överdirektören Nils Wilhelm Almroth.

missionen bland turkarna samt lärde sig språket och undervisade i engelska i en skola för turkiska barn. Hon avstod dock från tanken på missionsverksamheten, då stora svårigheter med en sådan reste sig.

Sedan kriget avslutats besökte de båda systernarna tillsammans med dr Blackwood slagfältet på Krim och återvände därefter till England, där de landade den 6 juli 1856.

Nu äntligen beslöt de sig för hemresan till Sverige, efter mer än två års frånvaro och denna företogs tillsammans med dr och lady Blackwood, som ville lära känna sina skyddslingars släkt och vänner. Ehuru deras mening ej tyckes ha varit att stanna här lät de båda systrarna dock av släkten och sin förmyndare, justitierådet Alexandersson, i sista stund övertala sig därtill, trots att deras bagage redan var fört ombord på ångaren till Lübeck, med vilken dr Blackwood avreste. Kvarstannandet blev dock kortvarigt, ty efter ett par dagar fingo de ett bevakande brev från dr Blackwood, som de ej kunde motstå, och redan en vecka senare hade de åter lämnat Sverige för att i Berlin återföreninga sig med sina engelska vänner.

Därifrån gick resan åter till England, varest de bosatte sig hos dr Blackwood, som efter kriget blivit utnämnd till kyrkoherde i Middleton-Tyas, uppe i Yorkshire, där de biträdde honom i hans upplysnings- och skolverksamhet bland den för-

Överfällläkaren, medicinalrådet Nils Johan Almroth.

Flickorna Almroth föddes i hjärtat av den svenska huvudstaden, Emma 1829 och Ebba 1831, i huset med kolonnerna vid Mynttorget, där det Kungl. Myntet då var inrymt och där deras fader, dåvarande myntproberare, sedan (1835) chef för myntet, hade boställsväning. Här och om somrarna ute på Marieberg — där fadern såsom lärare i kemi vid Högre Artilleriläroverket också hade boställe — växte systrarna upp till 1852 då överdirektör Almroth dog; modern hade redan 1841 avlidit.

De fingo en utmärkt uppfostran, dels i hemmet under faderns ledning och dels i ett par av huvudstadens bästa skolor, hos fru Edgren, född tyska och gift med en stockholmsk prästman, samt i miss Trigetts skola. Där voro de kamrater till Karin Ahlin och Lea Ahlborn, vid vilka båda de voro mycket fästa. Med den sistnämnda hade de varit lekkamrater sedan sin tidigaste barndom, då dennas fader, Ludvig Lundgren, såsom förste myntgravör också var bosatt i Mynt-huset.

Varmt religiösa som de voro ägnade systrarna Almroth sig snart åt filantropisk verksamhet samt voro bland de första som under det svåra kolekåret 1853 följde Fredrika Bremers appell att sörja för föräldralösa små. Även intresserade de sig mycket för det frö till diakonissverksamhet i huvudstaden, som lades av en av deras väninnor fröken Cederschiöld.

Bruka ej lutpulver eller dålig såpa utan köp

CHROMOL TVÄTTPULVER

TAPETKOMPANIET

Katarinavägen 7, STOCKHOLM

R. T. 9905. Telegr.-adr.: Tapetkompaniet.

Säljer bästa TAPETER över hela riket. Största sortering av modernaste in- och utländska kvalitéer till lägsta priser. Begär omgående prover från oss. Till landsorten mot postförskott eller efterkrav. Bästa inköpskälla för målare och större förbrukare.

summade och okunniga befolkningen.

Här lärde systrarna känna sina tillkommande män, vilka båda voro anställda som adjunkter hos dr Blackwood.

Emma gifte sig 1859 med rev. Henry W. Bagnell, vilken strax förut erhållit anställning i Indien, där han verkade i flera år tills han återflyttade till England, där han fått en församling i närheten av Oxford. Han avled för många år sedan. Bagnells hade fyra barn, därav en son, mr Henry Bagnell, anställd i regeringens tjänst i Indien, varifrån han för ett tiotal år sedan såsom pensionerad återflyttade till London, där han förra året avled. Dessutom döttrarne Alice, gift med förutvarande regeringskommisarien i Indien, Keyser, Selma, gift med lord Clothie, och Ada, ogift.

Ebba gifte sig ett par månader före system med rev. dr Charles H. H. Wright, som stannade i Middleton till 1863, då han blev engelsk pastor i Dresden. Därifrån förflyttades han till Boulogne-sur-Mer.

I Dresden kom mrs Wright åter i nära beröring med kriget och fick vara med om preussarnes besättande av staden. Då faran för ett överfall från österrikarnas sida blev allt större lämnade den engelska prästfamiljen Dresden och reste hem till England, men återvände snart sedan det korta kriget avslutats.

Hade deltagandet i Dresden varit mera passivt, så fick mr och mrs Wright så mycket mera tillfälle att verka bland krigsfångarne under det fransk-tyska kriget 1870. En hel del fångar hade internerats i Calais och Dunkerque och ledo svårt av vinterkylan i de bristfälliga kvarteren. Dr Wright vände sig till prussiske ambassadören i London, som sände kläder till utdelning bland fångarne, vilket besörjdes av dr W. och hans fru. Härigenom måste de utstå mycket obehag från befolkningen, som ansåg den engelska pastorsfamiljen stå i förbund med fienden och ofta hälsade den med tillropet "les prussiens". Detta hindrade den dock ej från att fortsätta med sin kärleksverksamhet.

År 1874 återvände dr W. till England såsom församlingsföreståndare i St Marys church i Belfast och verkade sedan i samma egenskap i Dublin och Liverpool, till 1898. Detta år erbjöds honom posten såsom Clerical and General Superintendent of the Protestant Reformation Society, en framstående sammanslutning, vilken satt som sitt mål att bekämpa den hotande utbredningen av den katolska kyrkan inom Storbritannien. Han flyttade nu till London och kvarstod som ledare av nämnda förbund till 1907.

Utom som en framstående teolog har dr Wright gjort sig ett namn som en mycket skicklig orientalist, samt varit anställd som lärare vid universitetet i Dublin, Oxford och London. Hade han ej varit så på samma gång anspråkslös och självständig, hade han helt säkert, såsom framhålles i en honom rörande levnadsbeskrivning, "A Champion of the Faith", intagit en av kyrkans eller universitetens högsta hedersposter.

Medan mrs Bagnell ej sedan avresan 1856 från Stockholm besökt det gamla fäderneslandet ha dr och mrs Wright under årens lopp flera gånger gästafat Sverige; därunder har dr Wright vid ett par tillfällen uppträtt som officiell representant för engelska universitetet, nämligen vid Uppsalauniversitetets jubelfest 1877 och vid orientalistkongressen i Stockholm 1889.

Dr Wright avled 1909, efterlämnande, utom änkan, fem söner. Av dessa är dr Erik Blackwood-Wright överdomare på Trinidad, sir Almroth Edward Wright en mycket berömd läkare, vilken för

Mrs Ebba Almroth-Wright med barn och barnbarn.

sina upptäckter såsom patolog och bakteriolog förlänats adelskap, jur. dr Charles Teodor Hagberg Wright, (förmannen Teodor Hagberg har dr Wright efter den avlidne professorn i romerska språk i Uppsala, en kusin till dr Wrights mormor), framstående biblioteksman och föreståndare för Londons library, Henry Brooke Hagströmer Wright, generalmajor och under kriget chef för fortifikationsarbetena i Egyptien och Palestina, nu chef för brittiska arméns ingenjörsväsen, samt Ernst Alexandersson Wright, prästman i London.

Sir Almroth och dr Charles Hagberg Wright äro styrelsemedlemmar i den nyligen bildade svensk-engelska föreningen i London.

ERIK BOIJE.

Spalten om böckerna.

NÄR DEN ZOOLOGISKA VETENSKAPSMANNEN yttrar sig om sina studieföremål i katedern eller i avhandlingen, sker det med en objektivitet och ett kyligt fastslående av fakta, som inte lämnar rum för några utvikningar i karaktärs-gestaltande eller psykologiserande riktning. Men när diktaren, som samtidigt är naturvetare och djurvän, ägnar sig åt ämnet, får det liv och glans och man kan i de besjälade raderna förmäta att författaren avlyssnat djuren något av deras eget tungomål.

Anmälarer har fått det intrycket vid läsningen av Bengt Bergs nya del "Sällsynta fåglar", vilken i dagarna utkommit från P. A. Norstedt & söners officin.

De fågelarter, som författaren här ägnat sitt forskarnitt, äro Skräntfåran, Dvärgtårnan och Grågäsen. Den förstnämnda finns endast på ett par platser i vår världsdel, varav den ena består av några skär ytterst i Sörmlands skärgård. Bengt Berg är numera, genom många års övning, en så skicklig och verserad sällskapsmäniska i den exklusiva fågelsocieteten, att han kan komma där och försvinna hur han behagar. Skränt-

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Sjuttio år fyllde den 6 december textilkonstnärinnan fröken Maria Adelborg.

Under åren 1886-99 arbetade fröken Adelborg hos Selma Giöbel och 1900-1909 hos Handarbetets vänner. Hon har såsom monsterriterska gjort en betydande insats inom den moderna textilkonsten. Hennes arbeten ha ett utpräglat nationellt drag, och hon har med förkärlek hämtat sina motiv från gammalnordisk konst. Fröken A. bor tillsammans med sina likaså välkända båda systrar Gertrud och Ottilia i Gagnef i Dalarna.

Maria Adelborg.

fårnans konversation går visserligen i huvudsak ut på kraftiga invektiv och hennes umgängesformer inom den egna släktkretsen stå i ett visst samband med den stormuppfyllda trakt vari hon lever. Men författaren vet precis hur han skall vinna henne. Hennes historia inrymmer därför många dramatiska episoder, i vilka skildraren låter hennes aggressiva väsen framstå med skiftningar lika pregnanta som färgerna i hennes fjäderkrud.

Dvärgtårnan däremot saknar icke sympatiska egenskaper, och när hon uppträder med sina små ungar, vilka icke äro stort större än humlor och gulgrå som sanden med glesa mörka punkter, har fågelvärlden ej att erbjuda en näpnare syn.

Grågäsen slutligen, stammodern för våra tama gäss, har avunnit författarens penna några ypperliga skildringar om denna fågels natur och på samma gång några befogade uttalanden om vår jaktstadga, som icke förmår skydda de sällsynta fågelarterna från to-

tal utrotning.

Aven denna del prydes av en rikhaltig samling intima, efter författarens förträffliga fotografier reproducerade bilder, som förtälja många både rörande och humoristiska drag från fågellivet därute bland sörmlandsskären. Den ståtliga volymens pris är 52 kronor för häftat och 60 kronor för inbundet exemplar.

Carl Larsson, den store, gode, glade konstnären har gått in i skuggornas värld, men hans verk tala till oss i färger och ord nu som förr. En jul, som ej medförde en jultok med C. L:s vittbekanta märke på titelbladet vore ingen riktig jul för svenskarne.

"De mina och annat gammalt kras" heter årets Larssonbok och den är full av C. L:s hjärtevarma lynne och skimmerde färger. Här möta vi de roliga karrikatyrserierna om Lisbeth och Sazunne och om Eufrosyne, som inte ville säga velociped, förrän pappa stuttit och frusit i ett par timmar i väntan på att få bukt med sin egen-sinniga unge. Här finns förfjusande dala-akvareller och mycket annat i bildväg. I texten påträffas dessa friska, ibland vredgade, ibland känsliga utgjutelser om konst och annat, som sysselsatte den ständigt medlevande, iakttagande och tänkande konstnären på hans livsvandring. En rolig bok och en allvarlig bok, infallsrik, temperamentsfulla, i ändlig mening sundhetsbefrämjande, precis som C. L. själv i levande livet. — Förläggare: Albert Bonnier. Pris: 20 kronor.

Henning Berger har utgivit en ny novellsamling, "De fördömda", som visar den produktive berättarens konst, om icke från en ny, så i varje fall från den bästa sidan. Huvudfigurerna i hans berättelser lida alla under någon form av fördömsel: Herr Hermansson, konsulttjänstemannen, lider dels av sin skeva ställning på konsulatet och sin dåliga ekonomi, som hindrar honom att göra sig gällande, dels under bannet av en kärleksförbindelse med en simpel kvinna som lägger en block om hans fot. Världen är full av Hermanssonernas icke obegåvade men styvmoderligt behandlade ras. dessa som paddla fram i livets bakvatten, utan möjlighet att nå rum sjö. Så ha vi hustrun i det till synes lyckliga äktenskapet, över vilket plötsligt stiger en gåtfull skugga, en disharmoni, vars orsak aldrig förklaras men som föranleder henne att för alltid lämna hemmet, vidare tjänarinnens slaven, vars liv är ett oegennyttigt släp för andra och som ingen ägnar en tanke, när hon en gång är borta.

De livsöden Berger skildrar bli under hans behandling originella, han har sin säregna färgskala, ty nu som alltid är författaren en pennans kolorist, och han ger dem ofta en gestaltning, vari ingå drag av mystik, de bli, om inte undantagsmänniskor, så i varje fall aldrig som folket är mest.

Som de främsta novellerna i samlingen sätter anmälarer för sin del Gåtan och Slavinnan; de äro icke blott förträffligt berättade utan psykologiskt djupetsade. I detta sammanhang begagna vi tillfället påpeka författarens tidigare utgivna skissbok "Svarstolen", som lyser av berättarglädje och stilistisk verve. Båda arbetena ha utgått från det Bonnierska förlaget.

Aven Artur Möller förekommer med en novellsamling "Möten" (Dahlbergs förlagsaktiebolag) innehållande med elegans formade känslö-

och situationsfragment ur livet. Skisserna äro av ganska olika värde men ett ha de gemensamt: stilens smidighet och förmågan att inom en liten ram fränga in ett helt livsavsnitt. Man läser dem med nöje och njuter dem för deras litterära kultur.

Gustaf Collijn riktar bokmarknaden med en liten roman "Den blå timmen". Den behandlar en ung svensk musikers upplevelser i Paris, vilka visa sig vara mindre av musikalisk än erotisk natur. Vi hålla före att det kommer att gå en liten rysning genom vår korrekta akademi för tonkonstens befrämjande, därest dess kammarsittande professorer skulle få det infallet att under någon intervall läsa Den blå timmen. Det upphöjda kleresiet skulle givet varna akademiens stipendiater för att studera musik i en stad där en svensk tonsättare kan råka så illa fast för Venus' utskickade som Frank Hiller gör.

Frånsett vilken etisk mission boken sålunda kan komma att fylla inom vår unga tonkonst, är det oss kärt att framhålla romanens rent litterära förtjänster. Den är skickligt komponerad och bjuder på väl tecknade människor. Särskilt har författaren lyckats avvinnna den varmblodiga danserskan Madeleine just de karaktärsdrag, som göra den farliga kvinnoormen sann för våra ögon. Och det har skeff med konstnärliga medel även i de vanskliga situationer, där en mindre begåvad skildrare skulle hemfallit åt sensation och banalitet. För kännare av Paris yttre fysionomi är det angenämt att möta de med fin blick uppfattade och återgivna stadsstämningar från boulevarder, restauranger och parker, som ge romanen dess kolorit. De skulle till och med hedrat en fransk penna. Romanen har utgivits från Ahlén & Åkerlunds förlag.

Satiren är nu som alltid sparsamt företrädd i vår skönlitteratur.

"Idyller i helvetet" av Ode Baltén (Frams förlag) utgör emellertid ett litet band satirer, som ej bör drunkna i det litterära julflödet. En sådan prosadikt som Syster Beatris, en sångmö är med all sin stillsamma ironi ett flammande rop av harm mot den ombonade samhällsmoralen, som tror sig vara förtjänt av rättfärdighetsdiplomet.

Oscar Rydqvist, "Ministären Karlsson" (Dahlbergs förlagsaktiebolag) är en frisk politisk satir, som passar bra just nu och Magda Bergquists roman "P. A. Molanders egen grevinna och andra damer och herrar" (Lars Hökerbergs officin) gömmer en ej ringa portion kvickhet i de elva historier som utgöra bokens innehåll. En julhistoria är bl. a. ett bevis på författarinnans skärpa i satiren.

E. H.-N.

Heinrich Manns "Undersåten".

Heinrich Manns "Undersåten", utkommen i svensk översättning på Svenska Andelsförlaget, erbjuder ett alldeles särskilt intresse, sedd mot bakgrunden av det världshistoriska drama, vari ett helt folk spelar med: den förmenta vandrings mot höjden, fallet och — ja, vem vet vad härefter kommer.

"Undersåten" — en samhällssatir över Wilhelm II:s Tyskland — är skriven med en enastående brio. Utomordentligt verkningsfull i den f. ö. så realistiska framställningen är förf:s metod att låta sin hjälte, en tysk fabrikant (som här framstår som representanten för ett helt folk, en hel fidsriktning) medvetet och omedvetet imitera sin kejsare i later och tal, så att säga anamma hans väsen; det går så långt, att när undersåten en gång ger omlopp åt ett av honom själv fabricerat "kejsartelegram", accepteras det av den verkliga härskaren. På så sätt ger romanen föreställning om ett slags mystiskt växelspel mellan kejsare och undersåte, som tjänar till att ytterligare understryka Heinrich Manns tes: andra sidan av vördnaden för makten är lusten att själv öva makt och förtryck, maktdyrkan, blind för människovärde och människorätt hos andra, har sin starkaste rot i inre svaghet och feghet.

Romanen är skriven med ett säreget patos som springer fram ur ett det våldsammaste hat till allt som i förf:s ögon är rutenhet, förtryck, orättvisa samt själ- och ande-lös maktdyrkan. Ett hat, som nog i själva verket har sin rot i kärlek till människorna; i dessa stundom nästan makabra skildringar av själsråhet och social rutenhet lyser ett litet ord som det den gamle frisinnade från 1848 (en av bokens få ljusa gestalter) säger till sin son, en utmärkt tecknad skeptisk intellektuell, som nog haft sina förebilder bland modern tysk ungdom av det mer "frigjorda" slaget: må de dyrka sina vilda djur, sina maktens symboler, — mänsklighetens ande skall i alla fall en gång segra, och "den har icke alls levat, som levat endast i nutiden". Framtiden, det kommande bättre — det är den stjärna, som strålar även över denna skildrings dystra moras.

E. TH.

Från Lejas mannekäng- uppvisning.

EN MANNEKÄNGUPPVISNING HADE LEJAMagasinet i Stockholm härom dagen anordnat. Inför en förtjust dampublik visades modets senaste skapelser, eleganta och läckra samt uppburna av en rad unga damer, som kunde låta de charmanta toaletterna fullt komma till sin rätt. Bilderna visa ett par grupper av de mannekängerna, som demonstrerade hur en välklädd dams moderna toalett skall se ut.

*Man bör välja
sitt umgänge.*

*Gör IDUN 1920 till Er
vän och Ni kommer
i gott sällskap.*

*Prenumerera därför
genast.*

Svenska Andelsförlaget har vidare riktat julens bokmarknad med fyra band klassisk skönlitteratur i samma förnäma utstyrelse som de tidigare utgivna volymerna av A. de Musset, Grillparzer m. fl. Nu föreligga E. T. A. Hoffmann, "Fröken Scuderi", Eduard Mörike, "Mozart på resa till Prag", George Sand, "Markisinnan", och Gottfried Keller, "Romeo och Julia från byn". Det är en skattkammare av levande fantasi och fint människostudium som här uppläses för läsaren; det strömmar poesi från dessa sidor, som alla ha över sig en patina från en diktens guldålder i Europa.

Samma förlag har även utgivit en svensk översättning av John Galsworthy's roman "Aristokrater" och likaledes en svensk upplaga av H. G. Wells skildring "Den odödliga elden". De anbefalla sig själva.

Av kultur- och litteraturhistoria ha flera värdefulla verk i dagarna utkommit. Från P. A. Norstedt & Söner: "Kulturhistorisk bilderbok" av Carl G. Laurin, andra upplagan, i oktavformat, i motsats till den för fjorton år sedan utkomna stora kvartupplagan. Författaren säger i förordet att "boken vill vara en bilderbok för fullvuxna bildade, som önska bli ännu mera fullvuxna och bildade". Det är ingen så enkel handling att åstadkomma ett dylikt arbete, men Carl G. Laurin griper i sitt vetandes outtömliga skattkammare och finner genast de nödiga medlen, som med tillsats av hans lekande stilkonst blir en mycket lärd bok i underhållande form. Till det överväldigande rika illustrationsmaterialet, bestående av reproduktioner efter märkliga konstverk från olika tidsepoker, och alla valda med hänsyn till de kulturhistoriska moment som skola belysas, ansluter sig korta orienterande texter, ofta inblandade med roliga och träffande reflexioner. Arbetets pris, 32 kronor, är billigt för så mycket vetande och så mycken ögonfägnad.

Från Hugo Gebers förlag: "Allmän litteraturhistoria av Henrik Schück. Första avdelningen, "De antika folkens litteratur". Professor Schück ämnar i detta helt och hållet nyskrivna men på mångåriga föreläsningar vid Uppsala universitet grundade verk, ge en till huvudlinjerna begränsad framställning av västerlandets kulturutveckling sådan den avspeglar sig i litteraturen från antiken upp till vårt århundrade.

"Furstar och folk i Neapel" av Kasimir Chledowski. Översatt från polskan av E. Weer. Det är den femte i ordningen av Chledowskis ypperliga kulturskildringar från livet i Italien under skilda perioder. Denna gång är det Neapel och dess av de våldsammaste omvälvningar kännetecknade historia, dess ryktbara skaldar och kvinnor m. m. under renässansen som behandlas. Ett stort antal väl återgivna illustrationer illuminera boken.

"Den sista gustavianska hovdamen. Ur Marianane Ehrenströms minnen" av Henrik Schück är en bok, som också gömmer kulturbilder av största intresse. Överstinnan E. hann under sin långa levnad samla en rik fond av hägkomster och upplevelser, men de livligaste minnena bevarade hon från den tid, då hon som hovfröken hos Gustav III:s drottning stod nära händelsernas centrum under den glansfullaste epoken av vår historia.

"Teodora, danserska och kejsarinna" av Charles Diehl i svensk översättning av Märta Lindqvist är historien om ett underbart kvinnoöde i det gamla Bysans, skildrat av en av samtidens främsta orientalist.

Från Wahlström & Widstrand:

"Det galanta Europa. Den förnäma världens sällskapsliv 1600-1789" av Alex. von Gleichen-Russwurm, två delar. — "Hedvig Taube. En bok om en svensk kunglig mätress" av Esther Jacobson. Två böcker, som vi livligt anbefalla åt varje vän av europeisk sedehistoria och av de amoureusea och politiska förhållanden, som rådde kring den svenska tronen under 1700-talets förra hälft.

Mängden av översatta förströelseromaner har svällt ut, så att vi endast kunna nämna några, som vi funnit särskilt läsbara: "Åh pengar, pengar" av Eleanor H. Porter. En roman om den snöda mammon, bör vara aktuell just nu. Vidare "Jaktbalens gåta", en detektivroman av Sir William Magnay och "De försvunna stammarne" av George A. Birmingham. Den sistnämde författaren är från Bernhard Shaws hemland och ådagalägger även något av hans satir i sina skildringar. Dessa ha utgått från C. E. Fritzes Bokförlags A.-B.

Från Skoglunds Bokförlag ha vi mottagit en ny roman av den outtömliga Maria Corelli, "Den unga Diana", vilken författarinna sedan många år har sin givna publik här. Samma förlag (Forts. sid. 759.)

En bok ur mängden. Av Marika Stjernstedt.

JAG SKULLE GARNÄ VILJA FÖR IDUNS läsare påpeka en författarinna, som trots obestridlig talang och bestämd egen karaktär kommit att stanna alltför mycket i skymundan: Maria Sandel, och jag knyter min påminnelse närmast till hennes nyligen utkomna senaste bok, *Häxdansen*, en skildring ur Stockholms arbetarvärld — nej, låt mig för arbetarvärldens egen skull säga: ur Stockholms lägststående arbetarvärld.

För inte längesedan bevisade jag ett diskussionsmöte, till vilket jag inbjudits från Stockholms vänsterkommun. Diskussionen gällde den nutida kulturen och frågan om huruvida denna gick mot sin undergång; och från inbjudarnes sida menades, att så verkligen var fallet, att kulturen i vår tid allmer nedsjunkit till en ren nöjes-, varieté-, revy- och sensationskultur, ett jäkt efter personliga tillfredsställelser utan spår av inre berikande ambition; samt uttalades förhoppningen att allt skulle bli gott igen, när blott den nya "arbetarkulturen" äntligen fick bryta fram.

Jag uppehåller mig inte här vid det felaktiga i att så strängt skilja på olika klass-kulturer. Det påpekades för övrigt rättvisligen från flera håll vid mötet, att kulturen inom arbetarvärlden i stort sett för närvarande inte vore mindre på förfall än överallt annars. Naiviteten hos de talande låg i tron på att endast arbetarnes genombrott till fullständig makt skulle skapa ädlare och vackrare tider. Sanningen är nog den, att längtan efter förändrigande är inte mindre utpräglad bland stora lager av de "borgerliga" än bland de bästa lagren av kroppsarbetare; och förnyelsen kan omöjligt tänkas komma på rent mekanisk väg. Problemet är mer invecklat. Den intressanta behållningen av aftonen blev emellertid konstaterandet av vår yttersta vänsters öppna uttalande sinne för verklig kulturs värde, dess fördömande av tidens kulturella försumpning inom vilket läger som helst.

Nå, jag kom hem igen från detta möte, och på mitt bord låg *Häxdansen* av Maria Sandel. Jag började läsa och släppte ej boken förrän jag var färdig med den. En den livfullaste, mest konkret gripbara och — mest avskräckande interiör från ett arbetarhem i vårt Stockholm och i vår tid, sådant det kan vara och naturligtvis på många håll också är, upprullades för mig. Ren realism. Ingen tendens, intet försök till för-

klaring, ingen författarinns egen inre världsbild, att fördela ljus och skugga över det hela; ingen artistisk ansträngning, som sagt ren realism, men given med en fart, en skoningslös färdighet, en bitande rättframhet, som ge boken plats bland det bästa av den skolan. Och i själva sin enkla nakenhet formade denna sig för mig vid genomläsningen till ett sannskyldigt, om ock omedvetet, nödrop efter — just kultur, efter mer allmänkultur, efter detta, som icke skapas, men ärves, icke läres, men förvärvas, icke köpes, men förtjänas, och som för-mår adla den anspråkslösaste existens. Här var en bok, icke om fattigdom, nöd eller kamp; det var en bok om några av tidskulturens, om den råa nöjes-, revy- och sensationskulturens former, dem mötet åsyftat, och sådana de te sig just i dag, endast några stycken trappsteg ned på storstadens samhällsskala, allt sett genom de skiftande ödena i en enda bestämd familjs liv.

Häxdansen är ingen sammanhängande roman. Man skulle önskat det. Som den är, består den av sju löst hopfogade olika kapitel ur nämnda familj Nermans tillvaro. Här äro far, mor, flera barn. Modern trälur som hjälpustru, hon beskyddas av skyddsfruar, välgörenhetsföreningar, insamlingskommittéer, har lärt att niga sig fram, att se slät ut, och att habil skrylla undan spåren av kalas, om någon fattigdomens beskyddare olämpligen skulle råka komma mitt i festen. Välgörenhetssystemets, den rena allmosans, tillfällighetsåtgärdens hela förbannelse och demoraliserande inverkan slå här hjärt emot en. Familjen Nerman är en parasitsamling, för vilken arbete i och för sig är det värsta tänkbara. Endast nödvändigheten tvingar de olika medlemmarna att periodvis göra något. Helst lever man av modern, av hennes släp, eller av hennes inkomstbringande inställsamhet hos bättre lottade. För barnen gäller blott att få depensera allt de komma över till nöjen, nöjen, nöjen. Dråplig är den makabra skildringen av ena dotterns konfirmationsdag, som hon inlett med att dansa till arla morgonen, och som hon öppet förklarar vara ett rättvist surrogat för "fint folks ungers" studentexamen, då det festas för en, och då man får presenter. Det sädliga tillståndet hos dessa ungdomar är präglad av den yttersta cynism. Ett enda intresse ha de i livet: njutningen. Så atrofiaras hjärtat, och de se med liknöjdhet hur modern sluttigen stupar på sin post. Hon är ingen

vacker, ingen sympatisk figur, denna mor, hon är tarylig och kan vara elak; men hon växer till måttet av en martyr mot bakgrunden av mans och barns gigantiska egoism. I denna familj trampas de svaga bara ned, ansatserna till gott dräpas i lindan; det är verkligen häxdansen som går fram.

Maria Sandels' skildring kunde utan tvivel ha motstycken, olika varandra i form och åtbörder, men till kärnan syskon, i vilket nutida samhällslager som helst. Det är den brutala materialismen, mammonsdyrkan, det primitivaste nöjet som enda förströelse, sensationen som enda själaspis, hon lägger fram. Man får icke vid läsningen så starkt intryck av arbetarklassens, n. b. arbetarungdomens allmänna ruffenhet, som inte mer av en ruffenhet i tiden, av vilken Maria Sandel givit ett enkelt stickprov. Hon har tagit sitt stickprov där hon ägde sitt naturliga material, det är alltsammans. Den nästan patetiska oförskräckhet, varmed hon går till väga, kunde, om slumpen medgivit henne det, givit alldeles liknande resultat på andra håll, för den som blott sökt dessas inre mening och halt.

Boken är verkligen värd att uppmärksammas och att läsas av alla dem, vilka själva känna sig i någon mån medansvariga för vår tidskultur. Från vilket håll längtan efter andlig förnyelse, renare luft, hederligare samveten än må komma, är den lika berättigad. Man skulle önskat, att Maria Sandel i sin präktiga talang också ägt sinne för denna längtan, för strömningarna uppåt och ut ur försumpningen, vilka för närvarande otvivelaktigt beröra alla klasser. Om detta sinne finnes, har författarinna i varje fall ej här låtit det skymta fram. Det skulle givit hennes målning en fördjupning, ett själiskt perspektiv, som nu uteblivit. Hon har med stor kraft och med avsevärd litterär verkan slungat fram sitt vittnesmål. Hon är en författarinna att räkna med: det är inte så litet sagt. Hade en utpräglad åskådningens levande anda blott funnits som ett plus till den starka sanningskärleken, den vederhäftiga begåvningen, skulle hon med sin bok kunnat skänka icke blott ett gott, men kanske något av ett stort verk. Dock — Maria Sandel är stadd på så avgjord utvecklingsväg framåt, att man har rättighet både kräva och hoppas mycket.

“English spoken“.

BLAND DEN SVENSKA ALLMÄNHETEN ÄR intresset för särskilt engelsk litteratur tydligen i ständig tillväxt. Det har därför utan tvivel varit mycket välbefäktat av Nordiska Kompaniet i Stockholm att på sin bokavdelning anställa en infödd engelsk dam med den uppgiften att vägleda de intresserade vid valet av engelska (och franska) böcker.

Miss Florence Simmonds, som har uppdraget i fråga och som syns på bilden här intill mitt bland sina böcker, är en högst älskvärd dam, grundligt litterärt bildad och dessutom så mycket psykolog, som det kan behövas, när man skall än med varsam hand leda en ung dam från miss-romanen till något gedignare, än hjälpa en ung tekniker bland de många fackböckerna och än den bildningstörstande bland klassikerna.

Miss S. har f. ö., efter vad hon säger, blivit glatt överraskad av att finna intresset för engelska böcker vara så stort i Sverige. Det finns t. o. m. ej så få svenskar, som äro mer hemma i de engelska klassikerna än de flesta engelsmän. Och en modern författare som Wilde är, som man vet, populärare här än i England.

Franska böcker äro däremot ej mycket efterfrågade. Det är mest ryssar, som ge miss S. sysselsättning på den avdelningen.

Miss Florence Simmonds.

*Ett litterärt memo-
arverk av högsta
rang*

öfver

Mina levnadsminnen

av

Helena Nyblom,

som publiceras i Tidning 1920.

Prenumerera därför nu!

Syster Mimms osynliga julgåva. Skiss av Ann Margret Holmgren.

SYSTER MIMM HADE LAGT SISTA HAN- den vid julgransklädseln i sglarna och gick nu längst bort i korridoren för att se hur de gröna kransarna kring lamporna i taket logo sig ut från ingången. Hon log ett belåtet leende. Det såg verkligen festligt och högtidligt ut. De fylliga lingonriskransarna med ljus i hängde på eldröda band och dolde den elektriska lampan, vars sken därigenom gjorde en särskilt hemlighetsfull effekt. I alla fönster längs hela korridoren blommade krukväxter. Det såg ut som om de ville tacka syster Mimm för hennes kärleksfulla vård, så rikt blommade de nu till jul. Det var stora kronor av rosenröda azaleor och hela kaskader av små skära fjärilsliknande julkaktusblommor och eldröda pelargonier. Alla lyste de glatt mot syster Mimm som betraktade blommor som Guds hälsning till jordens barn.

Hon släckte lamporna och stannade vid fönstret för att se på det täta snöfallet. Snön hade med ens dämpat bullret från den starkt trafikerade gatan och sänkt julfrid över den oroliga huvudstaden. I stora flockar dansade flingorna ner och liksom lekte med varann. Hon tänkte på hur roligt det var i barn- domen när man fick springa ut i snöväder på landet och försökte åka kälke på första lilla före. Ja, det var en munter tid när grann- ställenas barn och ungdom möttes i den långa kälkbacken. Hon drog en suck — de gamla minnena trängde sig fram, fast hon så ofta givit dem porrförbud. Syster Mimms an- nars så lugna och glada ansikte fick ett drag av oro och sorg.

Som hon stod där, försjunken för ett ögon- blick i det förflutna, körde en automobil in på gården. Syster Mimm skyndade in i "fy- ran", det rum som just var färdigt att ta emot ett anmält olycksfall, en herre som blivit skadad på en automobilfärd på morgonen. Syster Mimm tyckte att det var synd om ho- nom att olyckan skett på själva julafton, och ledsamt om det skulle behövas operation också på den dagen — men kanske var det inte så farligt.

Den skadade kom in på en bår och lades på chäslongen att klädas av. Han var till- fälligt förbunden kring huvudet och nersölad av blod över pälskragen. Han åtföljdes av en herre som såg förskräckt och uppskakad ut och hade ena handen omvirad med en näs- duk. "Jag tror knappt att han har återfått medvetandet", sade han. "Jag borde telefo- nera till hans fru — jag är hennes bror", upp- lyste han med en lätt bugning för syster Mimm, "men jag ville vänta och höra vad doktorn säger. Det är synd att väcka hen- ne om hon kanske sover — hon ska snart få ett barn, så hon kan i alla fall inte tänka på att resa hit."

Den sjuke flyttades till sängen och doktorn kom. Han fick då veta att löjtnanten hade varit ganska berusad efter festande på nat- ten i Södertelje och hade kört sin bil i ra- sande fart. Han ville hinna hem, några mil däriifrån, medan alla sovo, det var orsaken till den vilda framfarten. I en sväng störtade så bilen ned i diket. Löjtnanten hade fått ansiktet illa sönderskuret på glasrutan och sä- kert också fått ett svårt slag, som gjort ho- nom medvetlös. Herrn, som presenterat sig som direktör Andersson, hade sluppit undan med blotta förskräckelsen och en skräma på handen.

"Lossa på förbandet så jag får se litet hur det kan vara", sade doktorn. Syster Mimm tog försiktigt bort handduken som utgjorde det yttre förbandet, varvid ansiktet delvis avtäcktes. Syster Mimm ryckte till och hen- nes små vita händer började darra. Doktorn

såg upp — Vad kom det åt syster Mimm, hon var minsann inte den som brukade vara på- kig — och nu var hon likblek! Doktorn be- grep inte hur syster Mimm kunde ta så illa vid sig i dag för ett trasigt ansikte och litet blod, det hade hon väl sett förr, och värre än så, utan att blekna, men hon var kanske ansträngd av allt julstök. Han fäste sig inte vidare vid det utan upptogs helt av en hastig undersökning, varefter han befallde att pa- tienten genast skulle föras till operations- salen.

Löjtnanten hade vaknat upp och var en smula exciterad. Han hade svårt att fatta var han fanns och vad som hänt och varför man hade bundit om hans ögon. Han hade inte ringaste minne av vad som skett och gjorde ideliga frågor som syster Mimm besvarade undvikande: "Nu ska löjtnanten ligga så lugn och stilla som möjligt, och inte trötta sig med att tala", sade hon.

"Jaså, Syster vill inte säga mig sanningen." "Jo, löjtnanten skall nog få veta allt sam- man litet senare."

Hon fäste ringleddningen med en säker- hetsnål vid lakanet och bad honom ringa om han ville något. "Försök nu att sova och inte tänka."

"Inte tänka, säger Syster — jo jag borde just tänka", muttrade den sjuke som till sig själv. "Vad heter Syster?" frågade han ef- ter en stund. Hon låtsade ej höra frågan utan drog ett ryck i gardinen som löpte rasslande på ringar. "Vad heter Syster?" upprepade han högre och med en iver som sjuka ofta ha att få en önskan uppfylld strax.

"Syster Mimm", svarade hon mycket sakta. "Vad hette Syster — jag hörde inte." In- nan frågan var helt uttalad var syster Mimm försvunnen ur rummet. Hon måtte höra illa, tänkte löjtnanten och somnade.

Syster Mimm skyndade in i sitt rum. Hon behövde hämta sig efter vad hon erfarit — Gösta här — och på hennes avdelning! Det var nu sju år sedan deras förlovning blev bruten — sju långa år. Hur svårt hade det inte varit att förlåta hans föräldrar som hade övertalat honom att överge sin barndoms- kärlek, därför att hon var fattig och att gifva sig med en rik flicka som han inte älskade för att få behålla det skuldsatta familjegod- set. Fadern hade begagnat sig av Göstas svaghet. — Ack, han hade så litet motstånds- kraft och hade i stället behövt hjälp att över- vinna det svaga i sin natur, tänkte hon. Det var ett svårt prov detta. Hur skulle hon kom- ma igenom det? Hon böjde sitt huvud, tryck-

Indisk dröm.

MITT HUVUD vilar i ett skötes blomma,
ett jungfruskötes ljuva blomstersnår;
Det vilar höljt utav ett gyllne hår
och smekt av händer vekt och barnsligt
fromma.

O I, vars oros mödor öro tomma,
o I, vars ryggar tidens gissel slår,
mitt huvud vilar i en blommas vår,
i sagans stora vita lotusblomma.

En guldrymd glänser genom skogens snår;
förbi i dunklet skrida jordens fromma,
och till sin källa antilopen går;

men tiden aldrig blir till timmar tomma:
mitt huvud vilar i en lotusblomma,
en evighetens vind har kysst mitt hår.

G. NORDSTRAND.

te händerna mot bröstet och uppsände en stilla bön: "Herre, hjälp mig, giv mig styrka och mod!"

Efter en stund gick hon ut i sitt arbete med ett glatt "God jul" till alla sina sjuka. "God jul, syster Mimm" ropades från alla håll. De sjukas tacksamma och vänliga blickar följde henne som vanligt var hon gick fram. Alla dessa goda, välsignade ögon, de voro hen- nes livsgladje, en outhärlig hjälp att bära dagens tunga och hetta. De sade så mycket mer än de ord av tacksamhet som de tröga tungorna någon gång förmådde uttala. Utan dessa hjärtevarma blickar tyckte hon att det skulle ha varit omöjligt att stå ut med en så oavbruten ansträngning för kropp och själ i lidandets tjänst, år ut och år in.

Juldagsmorgonen öppnades dörrarna sakta till alla salar och rum. En liten sångkör hade samlats i korridoren. Unga, friska röster uppstämde julsånger till ackompanjemang av orgel. "Var hälsad, sköna morgonsfund", klingade som ett äkta uttryck för ögonblic- kets stämning i den rodnande morgongrynin- gen över den vitklädda jorden, som låg färd- igt att ta emot solen. Slutligen sjöngs den, i sin enkla och stora fromhet underbara, sicilianska julsången "O du heliga, o du sa- liga nådebringande juletid." Varje vers sjöngs solo, varmt och innerligt av en klockren och mjuk kvinnoöst och repeterades sedan fyr- stämmigt av kören som ett instämmande i den ensamma röstens förkunnelse.

Orgeln tystnade och dörrarna stängdes. En häftig ringning hördes från fyran och sy- ster Mimm skyndade sig in.

"Vem var det som sjöng solot?" frågade löjtnanten.

"Det var jag", svarade syster Mimm.

"Vad heter Syster?" kom det hastigt med en darrning på rösten.

Nu var ej längre möjligt att undkomma. Sanningen måste fram. "Syster Mimm" sva- rade hon glatt.

"Mimm — Mimm", viskade han med oänd- lig ömhet i tonen, "jag visste att det var du som sjöng — ingen kan sjunga den sången som du." Långe låg han tyst och syster Mimm stod som fastnaglad. "Minns du den julen när hela ungdomsskaran gick omkring med julstjärnan i den gnistrande stjärnklara nat- ten och sjöng den sången för föräldrarna på gårdarna? Mimm — minns du?"

Om hon mindes! Det fanns väl intet från den tiden som hon kunde glömma hur hon än bemödade sig om det! "Ja", svarade hon.

"Räck mig din hand", sade han. Hon gjor- de så och han förde den vördnadsfullt till sina läppar och gav den en lång kyss.

Syster Mimm hade ett ögonblick varit nära att förlora fattningen. Nu drog hon hastigt bort sin hand och ilade ut. Som en vind for hon genom den långa korridoren och in genom sin dörr som hon reglade. I vildaste gråt kasta- de hon sig ned framför Kristusbilden och vred sina händer i förtvivlan. Hon hade hoppats att hennes kärlek till Gösta var be- gravd och förmultnad under allt det bedröv- liga hon hört berättas om honom. Men i ett nu hade den stått upp livslevande i hela sin kraft. Hon kunde ej värja sig för den. Den var starkare än hennes vilja, den grep henne i ett famntag som kvävde förnuffet. Hon för- mätte nätt och jämt undertrycka det skrik av smärta som ville bana sig väg ur hennes sårade och sargade hjärta. Långe låg hon så, övergiven och utom sig. Småningom kom, likt en lenande, tröstande smekning, känslan av Guds närhet. I brinnande bön utgöt hon hela sin sorg och lugnades mer och mer tills

Teatern som vårt språks vårdarinna. * Sommarkurser, där våra pedagoger "lära sig tala".

Hilda Borgström. Harriet Bosse. Pauline Brunius. Stina Hedberg. Signe Kollhoff. Karin Molander. Maria Schildknecht-Wahlgren. Tora Teje. Tyra Zanderholm. Tollie Zellman. Thecla Ahlander.

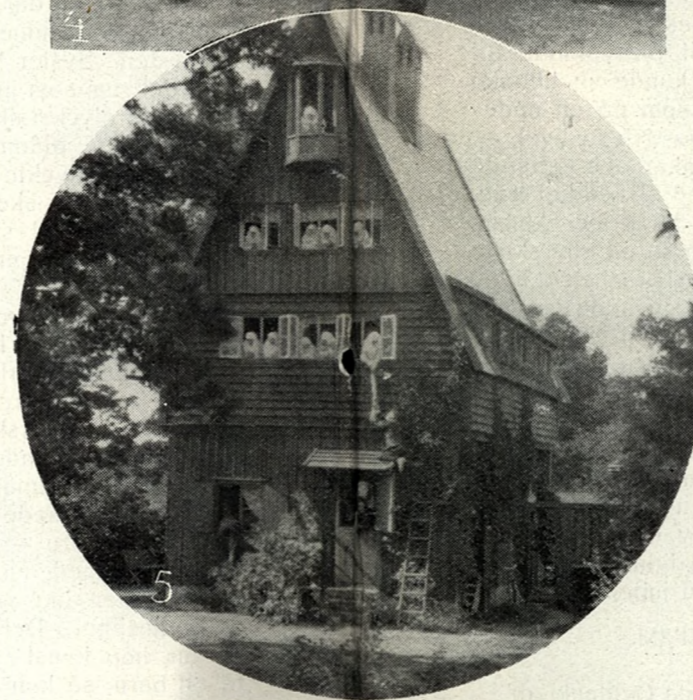
VAR I VÅRT LAND TALAS DEN VERKLIGA, NORMGIVANDE rikssvenskan? Svaret kan bli bara ett: på teatern. Där vårdas det levande språket som en dyrbar skatt, ej till att läsas ner i filologiska böcker, utan till att "bäras fram inför allt folket", där är ordet en makt i en annan och ännu mer påtaglig mening än i fråga om diktningen. Och den teater, som framför andra är det levande rikssvenska språkets hem och härd, är naturligtvis vår nationella faldscen, Dramatiska Teatern.

Den ära, som här tillmätas teatern, tycker kanske många hör snarare t. ex. universiteten till. Men man bör komma ihåg, att det här är fråga om det tala de språket, "die Bühnensprache". — det namn, som den tyske filologen Viëtor också med full rätt gett sin normgivande uttalsbok i tyska språket. Ej heller behöver någon fil. dr: i nordiska språk tycka, att hans lagars heder orämligt tages från honom för att förlänas åt någon histrion. Det är ju ej den enskilde skådespelaren, som bär upp språket, det är hela generationen av goda aktörer och aktriser. Och vid teatern som ute i livet utvecklas språket och förändras. För att blott nämna ett enda exempel: i ord sådana som "försoning", "bedyra" m. fl. hade man förr vid teatern gravis accent, men har numera akut, vilken accent är den vanliga i de södra landsdelarna. Också finns det ju språkmän, som påstå, att dessa landsdelars uttal småningom tränger allt längre norrut och att sålunda t. ex. det sydsvenska lungrots-r börjar tränga ut uppsvenskans lungspets-dito.

Vem talar allra bäst svenska i Sverige? — frågan är kanske med dessa utgångspunkter inte så omöjlig att besvara. Mången skall nog, i det han håller sig till nationalscenen, ifråga om uttalet ge priset åt Signe Kollhoff: det är hos henne utomordentligt rent och vackert, något, som kanske hänger samman med hennes goda "öra" och hennes alldeles ovanliga förmåga att imitera. Men f. ö. ha vi i våra bästa skådespelerskor lika många "falkonstnärinnor". Tollie Zellman och Hilda Borgström ha en ovanlig förmåga att tala naturligt; slöte man ögonen, när man hör dem, skulle man ej tro sig sitta på en teater. I Tora Tejes röst ligger det, när hon ej forcerar den för mycket, en sållsamt vacker musik. Karin Molander tjsar särskilt med de flick-ljuva tonfallen, medan Thecla Ahlander förfogar över en komisk skala, som bjuder på överraskande roliga tonfall och nasaljud.

Än herrarna då? Fredriksson var bekant för att tala mycket tydligt, men han hade sina manér: han "stötte" gärna fram orden. Hedqvist har ju också vissa manér och en del dialektinslag, men det förlåter man gärna för allt vad hans djupa och mäktiga stämma dock ger.

Det är klart, att skådespelaren också som falkonstnär måste genomgå en kanske flerårig skola. Är han syd-

svensk, har han det särskilt besvärligt: konsonant efter konsonant och vokal efter vokal får han arbeta om och slulligen hela "falmelodien". Det kräver en oerhörd energi, men resultatet kommer: ingen skall t. ex. kunna höra på Ivar Kåge eller Ivar Nilsson, att de äro skåningar. Men även stockholmaren har mycket arbete med sin dialekt: med de slappa r:en och det e, varill han så gärna spelsar till sitt ä.

Vid Dramatens elevskola är det hr Albion Örtengren, som undervisar i diktning och hr Karl Nygren, som är lärare i talteknik. Själva taltekniken stammar ju ända från grekernas dagar — fastän Demosthenes' berömda övningar med kiselstenar i munnen få räknas till den mera ovanliga propedeutiken — men det är först på senare tid, som man lagt an på själva rösthygienien.

Det är emellertid inte bara skådespelaren, som behöver "lära sig tala", utan också läraren. Det kan vara av intresse att höra, att den nyssnämnde läraren vid Dramatens elevskola Karl Nygren ger särskilda årliga sommarkurser i talteknik, vilka väsentligen besöks av just lärare och lärarinnor. Platsen för kurserna är Villa Kloster vid Alvesta i Småland, och som man kanske redan av de här återgivna bilderna skall förstå, brukar lärotiden där forma sig även som en mycket angenäm sommarrekreation. Den obligatoriska undervisningen under dessa treveckorskurser upptar två timmar om dagen — och den andra tiden? Bilderna torde ge svar. I små scener, gärna med medeltidsstämning, få eleverna tillfälle att öva vad de lärt. Hushållet skall också skötas. Genom att anordna "Solidarhushåll" med "sovstugor" (av vilka man f. ö. nu skall bygga fler) har man kunnat göra levnadskonstnaderna så låga som endast tre kr. per dag. De unga turas om med att bära hushållsbestyrren, vilka under dessa förhållanden bli till ett rent nöje.

Till "Kloster" komma elever från alla Sveriges delar, inte minst de sydliga. Dessa landsdelars invånare ha ju på sin lott fått en mera "klanglös" dialekt än uppsvenskarna — kommer man t. ex. in i en dalakyrka en söndag, nog tonar det där helt annorlunda och starkare av sången än i en småländsk — och "klang är rösthälsa", enligt rösthygienikern. Men skåningen har dock en fröst: hans kända självsäkerhet lär enligt samma

auctoriteter ge "stöd i magen", en säkrare respiration och därmed bättre rösthälsa och själshälsa än den beskedligare småländingen kan hoppas på — som man ser, leder "rösthygienien" in på många områden. — — — Emellertid, vare sig vi äro sydsvenskar eller nordsvenskar, ha vi allt skäl att vara glada över att vi över huvud taget äro svenskar, ty bland de germanska språken intar dock svenskan som bekant en hedersplats som det bästa "sängspråket". Så mycket mer skäl att vi vårda oss om det och att de, som ha till sin särskilda uppgift att vara "talets tjänare", färika även på sin "falleknik". E. TH.

1. Nunnorna bege sig till vespersången i kryptan. 2. Rytmisk gymnastik. 3. Kaffe i sommarmatsalen. 4. Lärare och elev.

5. "Kloster." 6. På Kronobergs ruiner. 7. Enfin seul. 8. Boigöring. 9. Kursdeltagare på vandring.

hon slutligen återfick herraväldet över sig själv.

Det knackade på dörren och man kallade på syster Mimm. En oväntad patient hade kommit och skulle genast opereras. Hans jämmer och klagan skar genom hela korridoren. Syster Mimm förvandlades ögonblickligen till den självförgåtande barmhärtighets-syster hon ville vara.

Löjtnanten hade förbättrats så mycket att bandaget över ögonen kunde tas bort. Synen var oskadad. Det var en oväntad glädje och ett ständigt samtalsämne med patienten.

Inlet ord om gemensamma minnen hade växlats efter juldagen mellan löjtnanten och syster Mimm. Hon hade lagat så att eleven alltid varit inne samtidigt med henne i tyran. Men samma dag som löjtnanten skulle lämna sjukhuset var eleven sjuk och syster Mimm kom in ensam. När allt var färdigt som skulle göras och hon hade packat löjtnants saker, såg hon upp för att göra en fråga. Hon mötte en glödande, dröjande blick.

"Mimm" — sade han.

"Syster Mimm", rättade hon kallt.

"Nej, Mimm, för mig är du och förblir Mimm, den enda jag har älskat."

"Gösta", avbröt hon förebrående, "kom ihåg din plikt och min. Låt oss aldrig tala om det som är förbi — det ska vara förbi så sant vi vill behålla vår självaktning."

"Ja, du kan tala om självaktning, men tror du att den har självaktning som är hemfallen åt alkoholens förbannelse? Du vet kanske inte att jag har blivit det."

"Jo, jag har hört det", sade hon.

"Om du visste så olycklig jag är! Mimm, varför sålde jag mig? Straffet kom i en hustru som pinar ihjäl mig med sin pjollriga kärlek och sin dumma fåfänga och högfärd. Jag står inte ut längre, jag vill göra slut på det. Rädda mig, Mimm, hos dig skulle jag ha det stöd jag behöver för att bli människa igen. Mimm, överge mig inte — då är jag räddningslöst förlorad. Var barmhärtig! Jag vet, att du älskar mig. Säg, att du gör det! Säg, att du vill bli min när jag blir fri." Han räckte armarna mot henne.

Mimm stod orörlig med hårt sammanknäpp-ta händer och blicken fast vilande på honom.

"Gösta — du har ett barn och väntar ett till. Låt barnen bli ditt stöd. Jag vet att du inte tror på en Gud som kan hjälpa — det är annars den säkraste hjälpen i all nöd. Lev för dina barn, fänk på att bli en far som de kan se upp till. Du ska lära dem att handla bättre än du själv har gjort." Hon tystnade ett ögonblick för att tvinga tillbaka den gråt som ville fram. "Förmår du inte själv att resa dig, så kan ingen annan göra det."

"Jo, Mimm, du kan det", kom det hjälplöst.

"Nej, Gösta, du tror det, därför att du vill skjuta ansvaret ifrån dig, men jag känner dig och vet att du kan bli den du var, om du lovar mig att från denna stund aldrig smaka en droppe av de farliga dryckerna. Vill du lova mig det?"

Han satt länge fördjupad i tankar med huvudet lutat mot handen. Mimm stod fortfarande orörlig. Hon kände sitt hjärta slå fortare och fortare i väntan på svaret. Slutligen lyfte han upp huvudet och svarade ett beslutsamt "ja" och såg upp på henne.

"Skriv till mig var jul och gläd mig med att du har hållit ditt ord till syster Mimm — det blir min bästa julgåva. — Min kära, kära vän", kom det smältande ömt, "vi måste göra våra själar starka i livets strid. Nu går jag och kommer inte tillbaka."

Hon gick med raska steg mot dörren. När hon lagt handen på låset vände hon sig om och nickade: "Adjö, Gösta, — jag litar på ditt löfte — det är det heliga band som binder oss." Hon gled ut genom dörren och och stängde den ljudlöst.

Syster Mimm hörde bilen som kom för att hämta löjtnanten. Hon såg inte ut. Bäst så. Hans avresa kändes som en befrielse, men på samma gång svår. Dessa två veckor hade varit som ett år, ett påfrestande år. Nu var det över och hon kunde se tillbaka på de underbara dagarna som på en nådegåva som skulle följa henne i hela livet.

Bäst hon gick i dessa tankar och vattnade blommorna kom ett bud med ett väldigt träd, överfyllt av vita syrener till syster Mimm. Hon ställde det i korridoren så att alla skulle få njuta av dess bländande skönhet och av den fina doften som spred sig ända in i salarna. Hon gav trädet genast rikligt med vatten. Det var kärt att få vara givmild åtminstone mot Göstas blommor.

Var morgon dröjde hon vid trädet och smekte det med händer och blickar. Det blir tomt när det slutat blomma, fänkte hon mer än en gång. Men när den dagen kom, då hon med vemod klippte av den sista vissnade blomman, då innehöll fidningen en annons som fyllde henne med jubel. Det stod:

"Vår dotter MIMM.

Lindesholm 13 januari.

Anna och Gösta Gyldenblad."

Hon förstod att Gösta med det namnet hade velat skapa sig en ständig påminnelse om sitt löfte. Nu kände hon sig säker om att den julgåva hon önskade skulle komma lika visst som julen själv.

När hon kom in till sina sjuka strålade hennes ansikte av lycka, och hon hade ett muntert ord till alla.

"Vad är syster Mimm så glad åt i dag?" frågade en av patienterna.

"Jag har fått en så vacker julgåva", svarade hon.

"Får vi se på den, snälla syster", bad patienten.

"Nej, det går inte för den är osynlig", svarade syster Mimm och skrattade. Alla skrattade med och trodde att hon skämtade med dem. Ingen fanns som anade allvarsdjupet i syster Mimms osynliga julgåva!

**DUN
TÄCKEN**

**Dubbelt hållbara mot
vaddtäcken.**

Högsta komfort.

J. SVENSSON & BOURGHARDT

Täckfabrik och Fjäderrenseri

VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
120 &
121.

STEINWAY

Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Skelettsbergsgatan 3A, Stockholm.

**Främst i världen
ställer vår nya,**

patenterade
uppfinding

**ANGELIKA-
ORGLARNE**

och med de

främsta stå våra erkänt förstklassiga
Pianon.

A.-B. Skandinaviska Orgel- & Pianofabriken.

Grund. 1865. Mästersamuelsg. 41. Sthlm.

Verkst. direktör: M. Th. Dahlström.

(Forts. fr. sid. 753.)

lag har givit ut en ny upplaga av William J. Locke, "Simon skämtaren". Lockes uppfriskande humor är alltid välkommen.

Luffiskan 1919, tillagad av Hasse Zetterström, måste ingå i den andliga julmaten för att hela kalaset inte ska sakna den nödiga kryddan av peppar och salt.

Året har varit givande med alla skandaler, restriktioner, politiska galenskaper och annat fjoller och satiren i ord som bild speglar också med lagom elakhet de ädla svearnas meriter. Detta folk av frejdad stam, här avklädd den officiella stassen, är sannerligen dräpligt, sett genom Hasse Z:s och hans pigga medarbetares temperament.

En annan publikation av humoristisk art är "Sju sjömansvisor och Byssan Lull" av Evert Taube med bilder av Kurt Jungstedt.

Vi rekommendera dem åt hrr vissångare, som sätta värde på karaktäristiska texter och melodier; här är sjömannens glada liv ypperligt klätt i ord och toner. De med munter talang utförda teckningarna, i vilka åtskilliga av den moderna konstens -ismer lyckligt tillämpats, förhöja det humoristiska intrycket.

I själva pressläggningstuden ha vi erhållit "En bok om Ellen Key" för vilken vi alltså ej nu kunna redogöra, endast omnämna att i densamma ingå bidrag av Romain Rolland, Georg Brandes, Hjalmar Söderberg, Verner Söderhjelm, Anna Lenah Elgström, Marika Stjernstedt, Selma Lagerlöf, Frida Stéenhoff, Elin Wägner m. fl., allt utmynnande i en varm hyllning till henne som enligt Romain Rolland "i en sargad värld låter sitt leende stråla över oss, sitt leende av upphöjd frihet, blid rättvisa, godhet".

E. H-N

Husmoderns kalender, det förträffliga lilla arbetet från Lindblads förlag, kan även i år varmt rekommenderas. Flera av våra mest framstående experter på hemkulturens område, såsom Célie Brunius och Ellen Nordenstreng, ha medverkat. Av synnerligt stort intresse är Lotten Dahlgrens skildring av Geijers hustru.

M. L. GAGNER.

Religiös litteratur.

Med Nathan Söderbloms Lutherstudie, Humör och melankoli, ha vi fått en synnerligen djupgående, ärlig och ohöjd skildring av den store reformatorn. Sitt alldeles särskilda intresse för moderna människor har arbetet, därför att författaren bakom den kongeniala skildringen av Luthers humor låter oss tränga fram till själens viktigaste frågor i alla tider.

En diktsamling, som på grund av sin äkthet, innerlighet och skärhet är särskilt ägnad att tilltala tänkande religiös ungdom, är Greta Langenskjölds Dagar. Hur svårhjämpad den religiösa tro måste vara, som bär det lilla häftet, får man en aning om, när man jämför de dikter här, som härstamma från de förfärliga orosåren i Finland, med samtida dikter av en Mörne och Gripenberg. Under det hos det senare hatet slår ut i flammor, tvingar Greta Langenskjölds kristna livsåskådning henne att söka försona och

**GARHNS
SPLENDID**

**GER
GLÄNSANDE
RESULTAT**

TILL JUL

NERMANS DOCKOR

Strandvägen 7
STOCKHOLM

NU är tiden inne att förnya pre-
numerationen på Idun för år **1920!**

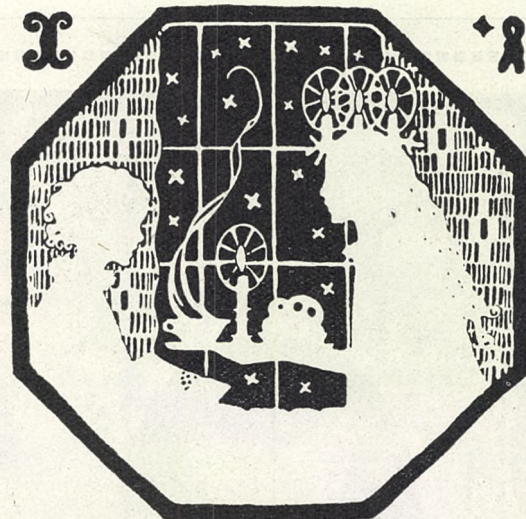
**ASEA
ELEKTRISKA KOKAPPARATER**

"Den bästa julklappen"

ASEA

Filialer: Stockholm, Göte-
borg, Malmö, Norrköping, Jön-
köping, Sundsvall och Väster-
ås (Bergslagsfilialen).
Avdelningskontor: Östersund.

FESTDAG

blir varje dag
som börjar med

THULE CACAO

Besök Meeths Julmarknad

63 Drottninggatan 63

MEETHS'

KUNGL. HÖVLEVERANTÖR

LINNEAVDELNING

utför

elegant och smakfullt å egen förstklassig

ateljéer beställningar å utstyrslar

63 DROTTNINGGATAN 63

Hamrade silverarbeten

Juvelerare

O. B. SJÖGREN

Drottninggatan 80. Hörnet av Kungsgatan.

Point à l'Aiguille

E. JÄRPE

BIRGER JARLSGATAN 6

förlåta. Åter och åter erinras man vid läsningen av den lilla diktsamlingen om Heidenstams ord: "Det kvinnligt veka i mänskossinn skall frälsa världen och ringa in förbrödringens framtidsrike."

För alla vännerna till Birkagårdsinstitutionen och verksamheten där blir det säkert en glädjande underrättelse, att tvenne nya arbeten utkomma därifrån, nämligen Natanael Beskows' Fader vår, sju föredrag hållna i Birkagården, samt Ebba Paulis Eremiten och andra berättelser, som vill utgöra ett om än anderikt inlägg i taankestriden med anledning av boken om det andliga nutidsläget och kyrkan. Något julbrev utges däremot ej i år. — Böckerna kunna rekvideras från Birkagårdens förlag.

M. L. G.

Barn- och ungdomslitteratur.

Bilderböcker och jultidningar.

Inför den överströmmande massan av årets jullitteratur tvingas en recensent med det begränsade utrymme, som en veckotidning kan bestå barn- och ungdomslitteratur, att koncentrera sig på det mest värdefulla eller ur vissa synpunkter särskilt intressanta, som julen har att bjuda. I en hel del fall nödgas man sedan begränsa sig till ett omnämnande.

Det är i år ett namn, som dominerar nästan varanda bilderbok och jultidning — Louis Moes. Visst är Louis Moe en av barnens älsklingstecknare, och visst har han skapat oförglömliga djurbilder, men man kan få för mycket även av honom, och inte ens hans frodiga fantasi och spelande humor fara väl i längden väl av att i obegränsat mått tagas i anspråk för julpublikationer. Det skulle i år lätt kunna hända, att om ett barn finge ett par bilderböcker och en eller annan jultidning, det i själva verket icke finge något annat än Moe. Och det är väl ändå att begränsa fantasiområdet bra mycket.

Vad som här sagts är emellertid ej avsett att utgöra någon kritik av de tre bilderböcker, däri Moe medverkar, Kisse-Katt, Kyle Kluck och Sagolandet. De äro bra var i sin stad. Särskilt rolig och smakfullt utstyrd är Kisse-Katt och hans syskon med text av Hugo Gyllander. Man möter här åtskilliga av Louis Moes äldre, utmärkta saker, vilka utgjort pärlor i jultidningarna. — I Sagolandet lägger man bl. a. särskilt märke till de förjusande vignetterna samt till de vackra visorna av Felix Körling. — Kyle-Kluck, som väl är avsedd för de allra minsta barnen, har åter sin styrka i humorn, som vilar över den, just en sådan humor, som barn förstå sig på. — En annan av julens bilderböcker, Nicke-Nacke, innehåller ett knippe barnvisor av Körling, vackra och melodiösa, men här är det Aina Mösolle, som målet bilderna. De äro lättillgängliga, klara och färgstarka och filltala säkert i hög grad barnen. — En annan samling sånger för barn, Önnemovisor med text av A. M. Roos och musik av S. Jonsson ha utkommit på Bonniers förlag.

I fråga om jultidningarna för barn — de förnämsta äro ju Jultomten, Julklappen och Julbocken — är jämförelse alltid vanskelig, men det förefaller mig, som vore Jultomten den värdefullaste. Det är något påfallande enhetligt och stilenligt över den, liksom över dess lille broder, Tummeliten. — Julbloss referer liksom övriga jultidningar från Lindblads förlag, en bestämd höjning sedan i fjol, och även Diakonistyrelsens lilla jultidning för barn, Granen och stjärnan med juldikten framför alla andra, Topelius' "I signad juletid" förtjänar ihågkommas.

Sagosamlingar.

Bland sagosamlingarna är det några, som bestämt höja sig över de övriga, nämligen Elsa Beskows Muntergök, en samling originella, friska, roliga sagor, vilkas värde ytterligare förstärkes genom de förjusande teckningarna, Anna Maria Roos, Sagor och visor samt, I Vitavall, sedan länge så kända och uppskattade, att man här endast torde behöva nämna dem, samt Det varen gång (Svenska Andelsförlaget), folksagor från olika länder, samlade av Elias Grip med teckningar av G. Magnusson. Sistnämnda bok är utomordentligt smakfullt utstyrd, och teckningarna äro just sådana, som barn älska att leva sig in i. Men varför denna titel, som ju redan finnes på ett känt sagoverk? — Samma förlag har givit ut en standardupplaga av Aisopos fabler. Det är en av årets alla vackraste julböcker, prydd som den är av teckningar och färgglada bilder av den kände engelske målaren Rackham. Översättningen är gjord av en kunnare på området, dr Erik Hedén. I ett synnerligen intressant och givande förefat inför han läsaren i Aisoposlitteraturen och Aisoposfrågorna. De korta fablerna med sin starka koncentration och sin händelserikedom

DEN NYA ROMANEN

John Galsworthy:

Aristokrater

Roman. Pris 8 kr.

Helmut Mann:

Undersåten

Roman. 2 delar å 6 kr.

H. G. Wells:

Den odödliga elden

Roman. Pris 5:50

Jakob Wassermann:

Christian Wahnschaffe

Roman. 2 delar å 8 kr.

Svenska Andelsförlaget.

SERIEN ILLUSTRERADE NOVELLER

I band av Einar Nerman.

DEN VACKRASTE JULGÅVAN

Nya utkomna delar:

ROMEO OCH JULIA FRÅN BYN

av Gottfried Keller.

III. av G. Magnusson.

FRÖKEN SCUDERI

av E. T. A. HOFFMAN

III. av Evald Dahlskog.

MARKISINNAN

av George Sand.

III. av David Tägtström.

MOZART PÅ RESA TILL PRAG

av Eduard Mörike.

III. av David Tägtström.

Tidigare utkomna delar:

EMMELINE

av Alfred de Musset,

III. av Einar Nerman.

DEN FATTIGE MUSIKANTEN

Franz Grillparzer.

III. av David Tägtström.

HANS OCH HEINZ KIRCH

av Theodor Storm.

III. av Axel Fridell.

SKATTEN I FRANCHARD

av R. L. Stevenson

III. av Evald Dahlskog.

Pris kart. 5: 25 pr band. Kompl. 8 delar i presentkartong Kr. 40:—

Halvfranskt band Kr. 80:—

SVENSKA ANDELSPÖRLAGET

Erkänt
förstklassigt
arbete.

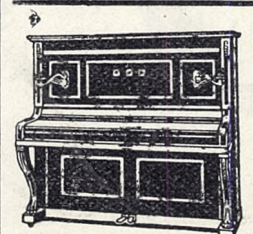
Olika storlekar för

hushåll, restauranter, slaktare, charkuterier m. m.

Priskurant på begäran från

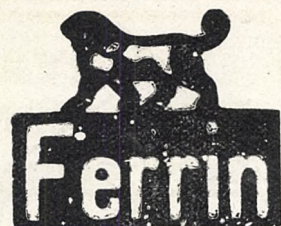
Bolinders
Stockholm

PIANINON

av förnämsta fabrikat å lager från flera kungl. hovleverantörfirmor. Moderna tillar, olika träslag. Goda avbetalningsvillkor. Rabatt vid kontant köp.

Tillskriv oss genast om Ni är spekulant.
A.-B. Fogelqvists Musikhandel,
Tel. 691. Norrköping. Tel. 691

Bästa järnmedel

utmärkt styrkande.
Föreskrives av många läkare.
Fås på apoteken.

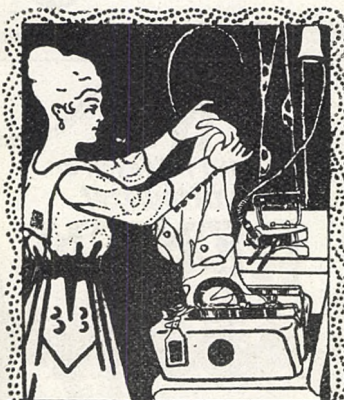
“ETT TE MED HÄRLIG AROM”

AITKEN MELROSE TE

Föreningen för Svensk Hemslöjd

BIBLIOTEKSGATAN 12

VOLTA
elektriska
resstryckjärn ped-
packas först i köljertar
**ELEKTRISKA
AKTIEBOLAGET
VOLTA**
ULVSUNDA PR. STOCKHOLM
UTSTÄLLN. BIRGERJÄRISG. 21

begripas och senteras av även ganska små barn, men just därför att boken ej kan läsas ut på en gång, är den ock ägnad att bli gemensam egendom för både små och stora barn. Hos de senare komma säkerligen åtskilliga av de beska lärdomarna, framställda som de äro i en ytterligt pregnant form, att bita sig fast. En rolig sagosamling, som föreligger i ny upplaga, är Hugo v. Beckers Guffars sagor. — Årets upplaga av Bland tomtar och troll hävdar vad texten beträffar fullt sitt gamla goda rykte. Den bjuder på utmärkta sagor av Helena Nyblom, Anna Wahlenberg och Jeanna Oterdahl. Många av bilderna äro mycket tilltalande, men nekans kan ju ej, att i fråga om flera av dem tydlig Bauerimitation föreligger, och sådant kan ej verka annat än avkylande. Avståndet mellan Bauer och hans efterträdare är särskilt skönjbart i illustrationen sid. 91. Av julkalendrarna f. ö. märkas främst Fågel blå med roliga bidrag av bl. a. A. Wahlenberg och E. Ahrenlöf samt Guldslottet, där Magda Bergquist har en synnerligt stämningsfull medeltidssaga, Stenen i julbrödet. Av samma författarinna föreligger på Folkskolans barntidnings förlag en utmärkt vackert utstyrd saga Vinden, vägen och prinsessan med synnerligen intressanta och filltalande bilder av Annicka Oman. Illustrationerna äro värdefullare än texten, särskilt vad dikterna beträffar. — I en bok med den bra litet upplysande titeln Sagor har Märta Eikhoff samlat en del blomlegender och blomsåger. Det vilar en fin och nobel stämning över berättelserna och man är mycket glad att få dem samlade, men med hänsyn till barnen hade det varit bra, om bilderna varit färglagda, så att blommorna varit lätt igenkännliga. Annars ha nog teckningarna i sig själv stort värde. — Andra sagosamlingar äro Den lille väpnaren av Runa, rara små sagor med religiöst inslag, samt Sagofolk av H. Ostensson. — Lille Valters underbara resa, översättning från engelskan, representerar den typiska anglosachsiska feseagan med dess romantik.

Så rik är i år sagomängden, att man riktigt längtar att få tag i verklighetsberättelser — I Barnens egen julbok (Lindblads förlag) en förvånansvärt billig publikation, finnas ett par riktigt bra verklighetsskildringar av Märta Leijon och Julia Syvedelius. Den senares lilla julaffonshistoria utgör ett slående bevis på att en tendensberättelse kan vara både rolik, frisk och naturlig.

Flickböcker.

I sista stund ha några nya och roliga flickböcker kommit mig till handa, om vilka jag emellertid nödgas fatta mig kort. En liten hjältefinna av Dorothy Moore (Fritzes förlag), är en skolhistoria av helt annat slag än de schablonartade, värdelösa saker i denna väg, som förekommit i sådan mängd — den är frisk, naturlig och verkligt intressant genom den inblick den ger i modernt engelskt skolliv. Och den är minst lika spännande som de andra mest favoriserade "rödryggarna". — I Flickornas årsbok synes mig Märta Lindquists Vad skall jag bli? och Alice Tegnér's musik till Gellerstedts lilla dikt Vakna utgöra de värdefullaste bidragen. — Slutligen utsänder Fahlerantzska förlaget en ny Ethel Turner-bok, Lyckoäpplet, präglad av samma friskhet och älsklighet som hennes föregående böcker och med ej så litet djup över sig.

En hedersplats för sig intaga Saga böckerna. Det är en glädje att iakttaga, hur ärligt och målmedvetet Svensk lärareidnings förlag strävar att ge de unga litet fastare föda, än vad som i allmänhet består av barnboks-förlagen. Också utgöra Saga-böckerna numera ett av skolans starkaste stöd i fråga om bredvidläsningslitteratur. Det begränsade utrymmet i detta Idunnummer tvingar mig att här endast omnämna de nya Saga-böckerna: Jules Verne, En världsomsegling under havet, Rolf Nordenstreng, Vikingliv samt Washington Irving, Sagor från Alhambra. I annat sammanhang hoppas jag återkomma till dessa böcker, men jag kan ej låta bli att redan nu påpeka, hur mycket mer värde en väl inbunden bok har än de löst inbundna småhäffena, som nu överflöda på barnboksdiskens.

Pojkböcker.

En av de alla bästa böcker en pojke kan få till julklapp är helt säkert B. E. Littorins Pojkarnas friluftsslekar, en överderlig uppslagsbok i fråga om lekar och sport. Det är en dyr bok, men så bör den också kunna bevaras som en familjeskatt. — Gustaf Lindvalls Tom är en bra pojkbok, friskt och redbart gjord. — Pojkarnas julkalender, I n d i a n b o k e n, innehåller

VINÄGRONS ÄTTIKSPRIT

A.-B. VINÄGRONS FÖRENADE FABRIKER
STOCKHOLM - GÖTEBORG - MALMÖ

AUGUSTA LUNDINS

MODEMAGASIN

20 BRUNKEBERGSTORG 20

Klädningsar från Kr. 350:— . Dräkter från Kr. 450:— .

Prover med skisser och prisuppgifter expedieras utom Stockholm.

NYHET!

Medar för **Barnvagnar**, ställbara, pr par Kr. 10.

Fågelmatningsbord, för fönstren, Kr. 5:50.

Kälkar, Skidor, Skridskor, Beklädnadsartiklar

samt allt till **Vintersporten** hörande bäst hos

Mauritz Widforss' H.-A.-B.

Kungl. Hofleverantör.

Klarabergsgat. 31. Drottningg. 88. Götgat. 11.

Julklappsböckerna för året:

HENRIC WESTIN:
En resa till Italien år 1865
Med författarens porträtt och förord av Sven Hedin.
Kr. 9:—.

DROTTNING MARIA AV RUMÄNIEN:
Iderim.
En berättelse om ljus och skugga. Översatt av Hugo Hultenberg. Med porträtt.
Kr. 6:50.

JULIUS CENTERWALL:
Julianus Avfällingen.
En bild från den döende antiken.
2:a uppl. Kr. 6:75.

LORD BYRON:
Don Juan.
Översättning av C. V. A. Strandberg — Talis Qualis
2 del. Pris tills. häft. 21:—, inb. 31:—

C. E. Fritzes Bokförlags Aktiebolag.

Äkta Spets- & Siden-Dépôts

Julutställning

Äkta spetsar, Broderier,
Stores, Dugar, Kuddar,
Lingerie, Näsdugar

Linnégatan 38^{II}

hiss

A. Tel. 19700
Riks Öst. 436

m. m.

• Till • julen •

kunna vi erbjuda en storartad sortering av nyheter i eleganta ekiperingsartiklar för Herrar, Damer o. Barn.

FÖR DAMER

Dräkter Kappor, Pälsar, Päls garnityr, Blusar, Kjolar o. Koftor samt Morgonrockar

Fina och välgjorda

BARN-KLÄDER

för gossar o. flickor i alla åldrar

Sport-Kostymer, Paletåer, Kavajer, Sweaters, Mössor och Vantar || **Sport-Dräkter, Kappor, Klädningar, Koftor, Mössor och Hattar**

FÖR HERRAR

Paletåer, Syrtouter, Raglans-Ulstrar, Sport- och Kavaj-Kostymer, Pälsar || **Hattar, Mössor, Skjortor Underkläder, Strumpor, Kragar och Halsdukar**

Sport, Promenad- och Bal-Skodon för Herrar Damer o. Barn
Reseffekter och galanterier

PAUL U. BERGSTRÖMS A/B

72-74-76-78 Drottninggatan 72-74-76-78

JULUTSTÄLLNING!

Äkta spetsar, Kragar och Bertes, Dukar, Bordlöpare, Näsdular, Motiv, Näsduks- och Serviettetui, Brudslöjor, Doyels m. m.
Allt handgjort.

TENERIFFA MAGASINET, Biblioteksgatan 5
Allm. Tel. 4623. (Röda Kvarns hus)

PÄRLCOLLIERS
ORIENTALISKA

KUNGL. HOVJUVELERARE
K. ANDERSON
OPERAHUSET

en del spännande äventyrsberättelser. Men vilka gräsliga färger på bilderna! Och varför illustrera en sådan rå akt, som hängning av en människa! — Mera värde än Indianboken har Pojkarnas julbok med bidrag av bl. a. A. E. Lieberah, S. Strömberg och H. Falk. Här finnas ett par starka och gripande berättelser. — Ett gott uppslag föreligger i den Lindbladiska samlingen *Äventyr från världshaven*. Det är dramatiska episoder från olika tider, som här förtäljas, alla skildrande verkliga händelser. — Sigge Strömbergs *Två tjuvpojkar* på en obebodd ö innehåller ingenting, som ej lämpar sig för en 10-åring, men författarens förkärlek för genuint slangspråk kommer honom att till överflöd — och leda använda sådant. — Slutligen förtjäna de nya upplagorna av Ellis' *Blokkaden* vid Lukingfloden och *Ljudlösa steg* att nämnas.

En trevlig juklapp till såväl flickor som pojkar är *Ungdomskalendern* (Lindblads förlag) med sina många nyttiga upplysningar angående olika områden av livet.

MARIE LOUISE GAGNER.

Konstnären Bror Hillgren har även i år bidragit till småbarnens sagohunger med en läs- värd saga om *Lill-Per* — en fyndigt gjord variant på äldre sagomotiv — varhäll han fogat några illustrationer i färg som utmärkt anpassa sig till sagans stämning. Vi ha all anledning tro att småtingarne skola bli förtjusta i *Lill-Per*.

Medan ridån är uppe.

SVENSK DRAMATIK KOMMER ALLT OFTARE fram i rampljuset. Häromkvällen bjöd *Intima* teatern på en ny treaktare av Ernst Didring, benämnd "Segergudinnan", och några aftnar senare hignades premiärpubliken på Svenska teatern likaledes med en treaktare, "Nyckeln och ringen", som har August Brunius till författare, Ernst Didring kallar sitt stycke en fantasi. Det är genomgående allvarligt och behandlar ett ofta av dikten nyttjat tema: konstnärens strid mellan kärleken till sitt verk och kärleken till den kvinna som inspirerat hans odödliga skapelse. Men det är också en strid med en äkta man, vars hustru den högättade modellen är, och den striden bildar handlingens kärna och framkallar den dramatiska stegringen. Här avgår kärleken med segern och man förstår att författaren därmed velat hävda, att hjärtats känslor äro förmer än all världens konst.

Didring har åstadkommit helgjutnare dramatiska verk än detta; här har silen brutits, är ömsom realistisk och modern, ömsom romantisk med dragning åt symbolik. Men det finns präktiga scener, fyllda av liv och spänning och även poetiskt fina detaljer. Tyvärr finns där också en staty, ful som synden, — nå, det rör ej författaren för — och den fördärvar en scen, som eljes skulle gjort sig bra. Herr Arehn är mäterlig som den svartsjuke hertigen, hr Hanson i konstnärens roll har också förtjänster, men tillika drag av manér, som störa. Fru Erastoff som hertiginman-modellen är farligt vacker och däri får man kanske söka orsaken till att hon gör rollen en smula teatraliskt. Hon vill "verka" med ett ord — en betänklig egenskap, som gärna innästlar sig hos de sköna.

August Brunius stycke är ett äkta lustspel, byggt på ett ganska dristigt motiv — den fria kärlekens rätt att göra sig gällande trots konventionalism och moralväktarnes förnumstiga: här intill men icke vidare. Varav följer att det är bekänt med rätt mycket fria fasoner, men besitter på samma gång ett strålande humör och en fart och fylighet i dialogen, som motståndslöst drar åskådaren med sig. Man möter här en helt annan August Brunius än den stränge, kräsne, frostige kritikern; dramatikern A. B. avslöjar sig som en glad fagott, för vilken slang, vardags- språk och eder ej äro så främmande som man skulle kunnat förmoda. Men de användas som medel, ej som mål. Målet är en genomrolig, psykologiskt välbalanserad människoskildring, bu-

A. B. FÖRENADE PIANO & ORGELFABRIKER GÖTEBORG

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. *Försäljningsmagasin:* Stockholm: Drottningg. 28, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

I giftastankar? Läs

Husfru och Malmor. En praktisk vägledning av Gertrud Norden. Bortnande i familjetradition, byggd på självständig och mångårig personlig erfarenhet i Sverige, Schweiz, Förenta Staterna och andra länder, väcker arbetet ett nytt intresse för husliga värv, rätt uppfattade och utförda med ekonomisering av tid, krafter och pengar. 507 sidor. Pris: häftad kr. 12:—, kartonnerad kr. 14:50, klobb. kr. 18:—. Ahlén & Åkerlunds Förlags A.-B., Stockholm.

SINGER

"Sybordsmaskiner"

EUCALYPTUS
Tabletten

är välsmakande, kraftigt verkande vid förkylningar hals- o. strupåkommor etc.

Weydes Tekn. Fabriks A/B., Norrköping.

No. 1
av alla tvättmedel är
Tvättpulvret
RENNEN

SCHÉEL'S FABRIKER, AKTIEBOLAG GÖTEBORG

Albert Bonniers julböcker.

PRESENTBÖCKER:

CARL LARSSON

De mina och annat gammalt kraft.
Med tolv bilder i färgtryck efter Carl Larssons akvareller och oljemålningar samt flera hundra teckningar samt den mest förtjusande text. 20:-, inb. 25:-

ERIC von ROSEN

En förgången värld.
Forskningar och äventyr bland Andersnas högfjäll. Rikaste illustrationer. 60 kr., inb. 72 kr.

J. A. C. ACKE

Osannolika historier.
Överflödande av teckningar utav konstnären-förf. 14:50, inb. 19 kr.

GILBERT HAMILTON

I fält.
I världskrigen från första dagen till den sista. Rikaste illustrationer. 24:- inb. 30:-

EMILIA FOGELKLOU

Birgitta.
Med talrika bilder. 15 kr.

EN BOK OM ELLEN KEY

Med bidrag av Romain Rolland, Georg Brandes, Selma Lagerlöf m. fl. 12 kr.

RICHARD BERGH

Om konst och annat.
Med en mängd avbildningar av konstverk. Ny uppl. 15 kr., inb. 20 kr.

RUDOLF SÖDERBERG

Det vildas vägar.
Skildringar från de svenska vildfågelnas liv. Rikaste illustrationer. 20 kr., inb. 28:50.

AXEL L. ROMDAHL

Konsthistoria
i skildringar och översikter. Rikt illustrerad. 12 kr., inb. 16:50.

ESTRID LINDER

Tretton kapitel om en lycklig resa.
Den »Wallenbergska» expeditionens öden. Rikt illustr. 18:50.

EVERT TAUBE

Sju Sjömansvisor o. Byssan Lull.
Kabarevisor med musik samt illustr. av Kurt Jungstedt. 12 kr.

ALBERT ENGSTRÖM

Min 12:e bok
14:50, inb. 18:50.

GUSTAF LIDBERG

Geniet-brottslingen:
Martin Ekenberg.
Rikaste belysande illustrationer. 10:50.

SKÖNLITTERATUR:

AUGUST STRINDBERG

Han och Hon.
En brevväxling aldrig förr publicerad. 5 kr., inb. 8 kr.

PER HALLSTRÖM

Nessusdräkten.
Ett lustspel. 4:75.

HENNING BERGER

De fördömda.
Noveller. 9:50.

HJALMAR BERGMAN

Markurells i Wadköping.
Roman. 9:50.

CARL R. av UGGLAS

Lamporna.
En dramatisk dikt. 7:50.

ADOLF JOHANSSON

Pukes dal.
En saga. 7:50, inb. 10:50.

ERNST DIDRING

Spelarna.
Roman. »Malm» III. 7:50.

ERNST LUNDQUIST

Under askan.
Roman. 9:50.

BERTIL MALMBERG

Fiskebyn.
Ska'dens första roman. 8:50.

PAR LAGERKVIST

Kaos.
Dikter, noveller m. m. 7:50.

IVAN BJARNE

Simonas kärlek.
Roman. 9:50.

ERHARD BÄCKSTRÖM

Den fasta punkten.
En Stockholmshistoria från kris-åren. 5:25.

MATHILDA MALLING

Hemmet på Urfa.
En ny Skytte- och Stjerne-roman. 9:50.

ELIN WÄGNER

Den befriade kärleken.
Roman. 11 kr.

SIGFRID SIWERTZ

Vindros.
Nya dikter. 9 kr., inb. 12:50.

ANDERS EJE

Fröken Fob.
Roman. 7:50.

HASSE Z.

Fattiga riddare.
Nya historier. 6:50.

DEN INBITNE

Själaskatt.
Betraktelser för nästan var dag i året. 6:50.

ren av esprit och dramatisk brio. Och det målet har författaren nått.

Han har också haft lyckan att till sin talang kunna disponera ett utförande, där varenda scen görs precis som den skall. En sådan spelglädje på teatern bevitnar man icke ofta. John Brunius' gemytligt brackige affärsman, fru Brunius' halymoraliska och livslysnä unga fru, hr Ekmans "erotiske anarkist", som knappt är torr bakom öronen, och fröken Alice Uddgrens karaktärsbestämda lilla maskinskriverska — alla spelade som om de varit födda med sina roller.

Framgången var obestridlig.

Från scenens värld är vidare att anteckna festföreställningen å Kgl. teatern för fru Anna Norrie. Det var ett återupplivande av forna konstnärliga glansdagar att höra henne med ett mästerskap, som åren ej kunnat bleka, sjunga sina visor som endast hon kan det, och bevitna hennes dramatiska talangs friskhet i Sköna Helena-numren och Kolhandlar-scenerna. Det låg både glädje och vemod i hyllningen från publiken, ty föreställningen hade ju formen av ett tack och ett farväl. Åren låta tyvärr ej hejda sig.

ARIEL.

Naima Wifstrand började den 6 d:s siff gästspel på Oscarsteatern som "Lille Hertigen" i operetten av samma namn. Naturligtvis var hon utomordentlig i den käcka ynglingarollen, och man märkte, hur hon elektriserade f. o. m. sina medspelare i de enklare rollerna. Även rent vokalt synes hon gå alltmer framåt.

Publiken var förjust och gav uttryck åt siff "välkommen åter" i blomsterhyllningar och livliga applåder.

Fru Anna Lundberg ger för närvarande populära visaffnar på Viktoriasalen. Någon artig kritiker har kallat henne "Sveriges Judic" och det måtte väl vara rekommendation nog.

E. Hulls flickpension

i Djurholm hade i samband med sin termins-avslutning en tilltalande utställning av elevernas arbeten i en del av de fack, som ingått i husmoderskursen, såsom lannesömnad, handarbeten, läderplastik m. fl. Den nämnda kursen omfattar förutom de mångahanda praktiska och teoretiska ämnen, som böra ingå i en husmoderskurs, även föreläsningar i konst- och litteraturhistoria samt obligatorisk konversation och undervisning i franska av en infödd fransyska, som även är pensionens vice föreståndarinna, m:lle Fournier. Konversation i andra språk, sång och musik m. m. äro valfria.

IDUN NÄSTA ÅR

kommer att tryckas med nya vackra silar, som i tydlighet ej torde lämna något övrigt att önska. De ojämnheter i den typografiska prägel, som hittills stundom verkat störade, försvinna således med den nya årgångens början.

MUSTAD'S
VÄXT-MARGARIN

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:

MUSTADS
"BÄSTA-VÄXT"

HUDIK

TVÄTT
TVÅL
HUSMODERNS
HJÄLP VID
TVÄTT SKUR
NING OCH
DISKNING

BARNÄNGENS KEMISKA FABRIKERS AB

Cloettas

GULD-CACAO

och

CHOKLAD

Förnämsta svenska fabrikat

Säljas överallt

Leja-Magasinet

Stockholms förnämsta specialaffär för klänningar och blusar

Grevturegatan 24 A

(Tattersall)

Alla ändringar utföras på dagen.

NORDISKA BOKHANDELN

Drottninggatan 7 o. 9 Stockholm

Svensk och utländsk litteratur

Konstavdelning
Pappersavdelning

*Begär alltid
Kock's kryddor*

DETHOWS

P & D

paketerade

Kryddor

för hushållet

äro sedan 25 år erkända såsom landets bästa.

Obs! Varumärkett

Kriegs-Briefmarken

Grosse Preisliste & Zeitung kostenlos

Albert Friedeman, LEIPZIG 155, Flossplatz 6/7.

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några beprövade recept för bakning av tårter m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepter för det finaste jästmjöllet. Burkar à 25, 40 och 75 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Husmödrar!

Det bästa blir i längden det billigaste. Begär därför alltid

Pellerins Växtmargarin,

«EXTRA VÄXT»

som är marknadens förnämsta fabrikat.

Agra MARGARIN

Obs! Pristävlan Obs!

Härmed inbjudes till deltagande i pristävlan om namn på ovanst. produkt

Kr. 2.000:00

i priser. Alla kunna deltaga. Prova denna förträffliga vara o. begär prospekt över vår namnp pristävlan.

Fås hos de flesta handlande.

A.-B. Agra Margarinfabrik

(Forts. fr. B-numret.)

dylig fråga. Och en humorist kan man säkert hålla av, om han också inte har ett enda hårstrå på huvudet. A. F.

— Tro inte så illa om oss kvinnor, att vi blott se till det yttre. Att hjässan är kal, skrämmer oss inte, blott tankarna därunder äro kloka och goda och hjärtat varmt. Låt inte själv tilliten följa de fallande håren, utan sök med glatt mod en liten kvinna, som ser till hjärtat och så följer med er genom livet. To maa man være.

Slutligen lämnar »Ebon» följande visa råd:

— Kärleken är det förnämsta. Allt det yttre är ingenting. Ni tror allt för illa om kvinnorna. De äro nog endels så ytliga. Men, i alla fall, så ytliga äro de ej, som ni tror. Så fria Ni bara till en kvinna, som ni lärt känna och älska. Och om hon säger nej, så är det i så fall alldeles inte för Er stackars flintskallighets skull, utan då beror det på annat. Men en sak. Vad det är dumt att vänta på att dryfta kärleken och tänka på giftermål först då när det är riktigt ställt vis å vis ekonomien. Det är precis som att vilja plocka frukt av ett träd, som ej förut blommat i våren. Ni skulle bekantat Er mera med kvinnorna än ni hittills tycks ha gjort, så kunde ni ha frågat dem själva i st. f. att fråga i en tidning. Ni skulle i själva deras sätt ha funnit svaret. Ty flickorna i våra dagar äro allt annat än inbundna böcker, såsom de voro förr i världen. Nu visa de lätt och ledigt, mjukt och behagligt, enkelt och naturigt sina känslor. Så bekanta Ni er bara med flickor. Gå in i föreningar etc. Sök återvinna er självtillit. Ty, tro mig, bristen på självtillit är vida svårare än bristen på hår (som en liten nätt och fin peruk kan ersätta. Antingen nu, eller när ni gift er.) Ebon.

BREVLÅDA.

RED:s BREVLÅDA.

»Excelsior». Edra »Hösttankar», hade ni lämpligast bort lämna outtalade.

I bokhandeln har utkommit

Läsebok

i

Förenklad snabbskrift

av

Olof W. Melin.

Pris kr. 1:50

innehållande 80 sidor steno-grafisk text.

A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

I första raden bland årets diktböcker står

Jeanna Oterdahl
»Dikter»

varav 4e upplagan nyss utkommit.

Pris: 4,50 Inb. 6,50

Förlag:
Medens Bokhandels AB.
Göteborg

Grammofonägare! Nytt för Skandinavien. Nyinkommet lager av Plattor med Hawaiiansk gitarr (Ukulele) av Mr Luvaun, som f. n. gör utomordentlig succés på Scala i Köpenhamn. N:r 3149. Mitt ideal, vals. Hawaiiian Butterfly (mycket populär melodi). N:r 3151: Moana, vals. Kom och dansa med mig (Come and dance with me). N:r 3240. Aloha oe. Like no alike. Pris 4 kr. pr st.

Dessa utomordentliga plattor ha på kontinenten rönt enorm efterfrågan och även här i Skandinavien på kort tid blivit lika populära.

Ernst Rolfs Musikförlag, STOCKHOLM.

Drottningg. 63. Västerlångg. 67.

»Lilla Mor!»

Använd till korrespondensen «PAKO» BREVASKAR

innehållande papper och kuvert i smakfull utstyrelse och alla prislägen. Ingenting förfäres, papperet ligger färdigt, snyggt och fint i sin ask. Praktiskt och ekonomiskt. Säljas hos alla Bok- o. Pappershandlare. Fabrikant: AB. Papperskompaniet, Sthlm.

100,000 Böcker

realiseras under den närmaste tiden så långt förrådet räcker. Goda böcker till billigt pris. Katalog erhålles gratis och beställningar emottagas i

ALLA BOKLÄDOR.

A.-B. Bokhandlarnas Prisnedsättning, Stockholm — Norrmalmstorg 1.

Utmärkt litteratur

för

DAMER

ANNIE ÅKERHJELM:

NORRBYS PÅ BORREGÅRD

Docenten Fredrik Vetterlund i Aftonbladet:

»Både den bästa och den för allmänheten mest roande romanen.»

ULLA BJERNE:

INGEN MANS KVINNA

Artur Möller i Stockholms-tidningen:

»En kärv äkthet, en eruptiv ärlighet skilja henne från flertalet av våra kvinnliga skribenter o. kunna ibland föra tanken så högt som till Ernst Ahlgren.»

DAHLBERGS FÖRLAG - STHLM.

VITRUMS

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DROG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

HERBERT JENKINS

«Bindle»

En av de roligaste böcker
man kan läsa.

MARIE CORELL

Den unga Diana

En bok om evig ungdom,
evig skönhet.

A.-B. SKOGLUNDS BOKFÖRLA

Ett sällsynt fängs-
lande och mycket
roligt memoarverk.

SIGNE HEBBES MINNEN

samlade och efter munt-
lig berättelse nedskriv-
na av

Hildur Dixelius-Brettner

med företal av
ELLEN KEY

RIKT ILLUSTRERAD

Innehåller brev och per-
sonliga minnen av ett
flertal förgrundsfigurer på
det litterära- och konst-
närliga området, såsom

Wendela Hebbe, Esaias
Tegnér, C. J. L. Almquist,
Jenny Lind, L. J. Hierta,
Ludvig Norman, Her-
man Säterberg, J. L.
Runeberg, Zacharias Topel-
ius, Björnstjerne Björns-
son, Henrik Ibsen, Johan-
ne Louise Heiberg, S. H.
Grundtvig, Richard Wag-
ner, Charles Gounod, Sa-
rah Bernhardt, Julia Tre-
belli, Adelaide Ristori och
många andra stora namn.

Ahlén & Åkerlunds Förlag.

Ett av de
**märkligaste
alstren**

bland årets litte-
rära julflod

skriver Redaktör
HENRIK PERSSON
i Smål. Folkblad om

Hexdansen

av

MARIA SANDEL

... knappast nå-
gon svensk före
henne ha skapat
något så fullödigt
... "Hexdansen
hör till något av
det mest inferna-
liska en författa-
res penna kan få
beskriva, men
skildringarna fö-
refalla så långt i-
från otroliga att
de tvärtom alltge-
nom bära det kla-
ra, oförskräckta
sanningssägan-
dets prägel.

TIDENS FÖRLAG.

«En av dessa närande,
styrkande och stålsät-
tande böcker, som vår
tids människor behöva».

skriver dr Sixten Belfrage i Sydsv.
Dagbl. Snällp. om

Jeanne Oterdahls

nya stora roman

Inger Skram

Samme anmälare skriver vidare:

Jeanne Oterdahl har så skild-
rat Inger Skram att man kän-
ner håg att tala med den kvin-
nan om sitt liv och de dunkla
vägarna på denna jord. Man
vet att hon skulle kunna för-
stå och ge råd... Episoder av
en pärlglimmande skönhet...
Medan jag suttit och läst »Inger
Skram», har jag känt mycken
glädje vid tanken på de många
tusenden som denna vinter
och mångakommande år skola
sitta böjda över denna bok och
hämta styrka ur dess kraft.

Gustaf Ullman skriver i Göteborg. Dagbl.
bl. a.:

Psykologiskt sett brister in-
gent'ing i framställningen...
Romanen om den fattiga fis-
karflickans livskamp är uto-
mordentligt väl berättad och
i all sin grundlighet oemot-
ståndligt fängslande. Såväl
människoskildring som natur-
målning lyser av poesi och
sanning.. Man frestas att
orda om »Inger Skram» som
en av sina allra bästa vänner.

E. K-n skriver i Hertha:

En bestämd diktarindividua-
litet av sällsynt harmonisk
läggning har satt sin fasta
prägel på boken.

Pris kr. 10:50.

I alla boklädor.

Lindblads Förlag, Uppsala.

Alfhild Agrell:

EN LAPPBOK

Pris 5:75

»Dessa skildringar göra in-
tryck av att i allt vara äkta. Med
fin psykologisk konst äro de
gjorda, och genom det rika
och fängslande etnografiska
materiel de bjuda, få de ett
värde, vida mera betydande än
även den mest gouterade mo-
deroman för dagen.

A. F-v. Sydsvenska Dagbl.

2 märkliga amerikanska böcker:

O. Henry:

VALDA NOVELLER

Pris 6:75

Booth Tarkington:

DE MAGNIFIKA AMBERSONS

Pris 8:50

2 trevliga böcker för flickor:

Maria Thompson Daviess:

MOLLYS DAGBOK

Pris kart. 4:25

Ethel S. Turner:

LYCKOÄPPLET

Pris häft. 2:75, kart. 3:75

Nya upplagor av Ethel S. Turner
under 1919:

SJU SYSKON, 5. uppl.

Häft. 2:—, kart. 2:75

TRE SMÅ FLICKOR, 3. uppl.

Häft. 2:50, kart. 3:50

Populära skönlitterära böcker i
nya upplagor 1919:

F. L. Barclay:

ROSENKRANSEN,

8. uppl. 2 delar 6:50

DEN HELIGA STJÄRNAN,

5. uppl. 5:75

EN TRÄDGÅRDSIDYLL,

3. uppl. 3:75

GIFTTRÄDET, 3. uppl. 3:75

DOKTOR DICK, 4. uppl. 2 delar 7:—

SKILJEVÄGEN, 3. uppl. 2 delar 6:50

G. Stratton-Porter:

FRECKLES, 4. uppl. 3:75

FLICKAN FRÅN LIMBÆRLOST-

SKOGEN, 3. uppl. 2 delar 6:50

I KAMP MED LIVET,

3. uppl. 2 delar 7:—

FAHLCRANTZ & Co

STOCKHOLM

Gahns

Maniol

Fukt och kyla huden ej tål
Använd dagligen Gahns Maniol

ÅREGÅRDEN

Åres förnämsta sport- och rekreationshotell.

är öppnat och drives i lugn hemtrevlig stil. För att bereda ostört lugn nattetid gäller som absolut påbud: tystnad i trappor och korridorer efter kl. 11:30 e. m. Efter kl. 1:30 på natten hålles Åregårdens portar obevakligt stängda.

Vidare upplysn. lämn. å rest. Rosenbads kontor helst kl. 12—1 på Riks 75 19, Alim. 5404 då dir. Meurling träffas personl.

GLEERUPS JULBÖCKER:

Fredrik Persson:

Tidens gestalter. Roman i 2 delar. 13: —.

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster:

Det gamla slottets sagor. Historiska skildringar från Malmöhus. 7: 50.

Ester Hagberg-Erling:

På livets tröskel. Roman. 4: 75.

Inga Nalbandiän:

Barndom. En bok om barn. Med förord av Ellen Key. 4: 75.

Paul Rosenius:

Vandringar och färder. 15: —.

Thorkild Gravlund:

I Niläus' by. 4: 50.

Ulla Bellander:

Ur hävden och minnet. Skåne och dess huvudstad. Rikt illustr. 20: —.

Snorre Sturlason:

Norges konungasagor. Övers. och utg. av professor Emil Olson. Del I. 20: —.

Valdemar Bonsels:

Älvan. 5: 50.

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster:

Ungdomen på Hällesund. Berättelse för unga flickor. 4: 75.

Blenda G—n:

Lille Valters underbara resa. (I serien Gleerups ungdomsböcker).

C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 30 nov. 1919.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 7,866,134: 07	Aktiekapital ..... 40,000,000: —
Obligationer 12,008,113: 59	Reservfond ..... 20,000,000: —
Fastigh. o. inventarier 7,332,465: 08	Dispositionsfond ..... 2,000,000: —
Reverser mot säkerhet 144,398,637: 28	Pensionsfond ..... 500,000: —
Växlar 101,569,848: 46	Depositions- o. kapitalräkningar 144,288,574: 93
Kreditiv- och löpande räkningar 80,591,687: 29	Sparkasseräkning 76,920,160: 99
Hos inhemska banker 5,340,250: 26	Giro- o. löpande räkn. 63,954,884: 53
» utländska » 23,563,933: 84	Postremissväxlar 8,631,989: 18
A andra räkningar ... 21,501,998: 89	Till inhemska banker ..... 1,800,000: —
	» utländska » 8,620,869: 70
	Av utl. banker insatta 12,849,729: 96
	A andra räkningar ... 25,106,859: 47

Kr. 404,173,068: 76

Kr. 404,173,068: 76

Det är hushållning

med hälsan att i hemmet alltid ha tillhands den medicinska brösttablett

SALAM

Förordad av Prof. C. B. Mesterton, Uppsala. Säljes överallt i askar å 50 öre.

PENSIONSFÖRSÄKRING

Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels ock till annan viss person oberoende av skyldskapsförhållande.

Inträde är öppet för varje svensk undersåte, som med avseende å hälsotillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insäts en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller ock årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt av pensionen under den persons livstid som betingar pensionen. Pensionstillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.

STORKYRKOBRIKEN 11, STOCKHOLM

BRITTISKA UNIVERSITET

I Storbritannien finnas 18 universitet, vilkas lärarstab och elevantal äro ungefärligen följande:

	Lärarstab	Studenter
Universitetet i Aberdeen	84	1024 (328 kvinnliga)
» » Belfast	66	685
» » Birmingham	141	874
» » Bristol	222	895 (241 kvinnliga)
» » Cambridge	138*	3676 (1914)
» » Dublin (T. C. D.)	100	1285
» » Durham	151	961 (33 kvinnliga)
» » Edinburgh	200 (c)	2529 (546 kvinnliga)
» » Glasgow	158	2916 (662 kvinnliga)
Irländska nationaluniversitetet	157	1774
Universitetet i Leeds	186	1065 (204 kvinnliga)
» » Liverpool	214	1170 (305 kvinnliga)
» » London	800—900	4086
» » Manchester	238	1268
» » Oxford	150*	3045 (450 kvinnliga)
» » St. Andrews	93	508 (200 kvinnliga)
» » Sheffield	146	399
» » Wales	164	1319 (437 kvinnliga)

*) Dessutom finnes ett stort antal kursledare och docenter.

(Universitetsnotarierna lämna på begäran alla närmare upplysningar.)

DEN NYA ENGELSKA "PH. D"-GRADEN.

Flera brittiska universitet ha nu inrättat en "Ph. D"-grad, som torde lämpa sig speciellt för svenska studenter.

1. Varje med universitetsexamen försedd studerande, tillhörande något, av härvarande universitetsmyndigheter, godkänt svenskt universitet, äger inskriva sig vid brittiska universitet för att idka studier i och för vinnande av "Ph. D"-graden.
2. Denna grad kan vinnas inom alla fakulteter, den teologiska, juridiska, medicinska, humanistiska, naturvetenskapliga, tekniska och kommersiella.
3. Den beräknade studietiden vid brittiska universitet uppgår till omkring 2 år.
4. Graden i fråga kan vinnas genom en avhandling jämte skriftlig eller muntlig tentamen, om så anses önskvärdt.

ALLA UPPLYSNINGAR

beträffande kurser, levnadsomkostnader jämte andra detaljer, kunna på begäran erhållas från

THE UNIVERSITIES BUREAU
IMPERIAL INSTITUTE, LONDON.

31 läsåret.

Vårterm. börjar 15 jan. 2-, 1-, 1/2 o. 1/4-års-kurser. Intr. fr. lärov. o. folksk. Studentex. ber. intr. i h. kl. Praktiska övn. Anmäl. dagl. Begär prospekt (redog.)! Platsförm. **Styrelsen.**

Stockholms Högre Handels- o. Bankläroverk, Björstedtska Handelsinstitutet.

Handelsgymnasium.

Mästernamnelsg. 19 B. Stockholm. R. 81 15. A. 120 58 **Banklinje.**

Svenska Tryckeriaktiebolaget, Stockholm 1919.